

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

2727 מאי

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
2025

לפני : כבוד השופט גיא הימן

התובעים : 1. פרופ' שקמה ברסלר-שוורצמן
2. סא"ל (מיל') אורן שביל
3. משה רדמן אבוטבול
4. עמי דרור

נגד

הנתבעת : רונית לוי

בשם התובעים : עו"ד חגי קלעי ; עו"ד נתן שוורצמן ; עו"ד קרין וינד
בשם הנתבעת : עו"ד אילן וקנין

פסק-דין

עיקריו של פסק-דין זה

א. בשלושה פרסומים, שהעלתה הנתבעת לחשבונה ברשת-החברתית "X", הופיעו מספרי-הטלפון הנייד של התובעים. הנתבעת דרבנה את קוראיה ליצור קשר – בשיחות ובהודעות – עם התובעים ולרכוש ממי מהם מוצרי-קמעונות שונים: ביצים, שמן, דבש, חיתולים, מגבונים לתינוקות או שירותים של אבטחה, ניקיון ותחזוקה. הנתבעת הפליגה בשבחם של המוצרים הללו והם טריים מאד, מוצעים במבצע ומחיריהם זולים.

ב. התובעים, שאינם עוסקים באספקה של מוצרים ושירותים – חטאם הוא בחלקם המרכזי במחאות נגד מדיניותה של הממשלה, מצאו את עצמם מוטרדים קשות, וגם מבוזים, בעשרות ואולי יותר של שיחות-טלפון ושל הודעות שקיבלו.

ג. בתביעתם זו עתרו התובעים להטיל על הנתבעת אחריות בנזיקין, בעוולות של פגיעה בפרטיות ושל הוצאה של לשון-הרע. הם תבעו פיצוי כספי, במסלולי-הדין שאינם מחייבים הוכחה של פרטי-הנזק ושל שיעורו וכן צווים להסרת-הפרסומים ולמניעתם בעתיד.

ד. יש מקום לקבל את התביעה לפי עילותיה. הפרסומים פגעו בזכויות מן המעלה הראשונה – הזכות לפרטיות והזכות לשם טוב. הם עשו כן ללא כל צידוק ומתוך כוונה לפגוע בתובעים על רקע עמדותיהם. הם לא שירתו ענין לגיטימי כלשהו של הנתבעת או אינטרס של הציבור. הם לא העשירו את השיח הציבורי כי אם להפך. כל מהותם הייתה ליפזם של מדון ושל

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

איבה וגרימתה של הטרדה. באיזון, שמחייב המשפט הפרטי, יש לבכר הגנה על זכויות-התובעים על פניו של חופש-הביטוי, הזה, של הנתבעת.

ה. אין מקום לקבל את הטענה כי התובעים הם "אנשי-ציבור" ובשל כך יש לראותם מי שוויתרו על זכויותיהם לפרטיות ולשם טוב. התובעים, ודאי, אינם "אנשי-ציבור" יותר מן הנתבעת. גם אם מי מהם נתן פומבי, במקומות אחרים, למספר-הטלפון שלו, הוא לא עשה כן במטרה לחשוף את עצמו להודעות של לעג ושל בוז, אף לא להטרדתו בדל"ת-אמותיו.

ו. אין התביעה נגועה בהיעדרו של תום-לב. יש מקום להבחין בין התנהלותה של הנתבעת, שפגעה בפרטיותם של התובעים שלא בקשר לעשייתם הפומבית, לבין קריאות של מי מהתובעים לפקוד את מעניהם של נבחר-ציבור ופרנסיו ולמחות לפניהם על עמדותיהם. ממילא מיישם הדין כלים מן המשפט הציבורי להגנה על אנשי-הציבור הללו.

ז. בהיבטי-הסעד, היות שהפרסומים כבר הוסרו, אין צורך לצוות על הסרתם. בית-המשפט אינו מוסמך לחייב אדם להתנצל על דברים שפרסם או להורות לו שלא לשוב ולפרסמם. סכומה של התביעה גבוה מדי ואינו הולם את אמות-המידה שבפסיקה. על הנתבעת לפצות כל אחד מהתובעים בגין הפגיעה בו ובגין הוצאות-ההליך בסך של כ-35 אלף שקלים.

ההליך והפרסומים

1. ארבעת התובעים לוקחים, כל אחד בדרכו, חלק במחאה, הפוקדת בשנים האחרונות רחובות בישראל נגד מרכיבים שונים במדיניותן של ממשלות בישראל ובאופן-התנהלותן, שהתובעים רואים אותם פסולים. תובעת 1, פרופסור שקמה ברסלר-שוורצמן, מומחית לפיזיקה של חלקיקים ממכון ויצמן למדע, העידה על עצמה שהיא "יוזמת ומובילת מחאת 'הדגלים השחורים'" (הפסקה השנייה לתצהיר-עדותה הראשית). תובע 2, המהנדס, סגן-אלוף אורן שביל, הוא מפקד-גדוד במילואים בחטיבת-האש המיוחדת של צה"ל ו"ממובילי מחאת המילואיםניקים – 'אחים לנשק'" (הפסקה השנייה לתצהירו). בחייו האזרחיים הוא מהנדס בחברה, העוסקת בייצור של מוצרים לענף-הבנייה (פרוטוקול, בעמ' 21, ש' 27-29). תובע 3, מר משה רדמן אבוטבול, יזם של טכנולוגיה עלית (או תעשייה עלית – המונחים העבריים ל"הייטק"), מומחה לבינה מלאכותית, "ממובילי מחאת ההייטקיסטים" (הפסקה השנייה לתצהירו). באולם-הדיונים הוא הוסיף: "אני פעיל בעמותה שנקראת: 'יוצאים לדרך חדשה'" (שם, בעמ' 42, ש' 19). "ממובילי מחאת ההייטקיסטים", סיפר על עצמו (בפסקה השנייה לתצהירו) גם התובע הרביעי, מר עמי דרור – יזם של טכנולוגיה עלית, איש חינוך ומוביל של מיזמים חברתיים בישראל ובעולם.

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

2. ענין הוא לתביעה בשלושה פרסומים, שפרסמה הנתבעת, גב' רונית לוי, בחשבונה ברשת החברתית "טוויטר", בשבוע הראשון של חודש יולי 2023 (שבועות ספורים לאחר מכן שונה שם-הפלטפורמה ל-"X"). "אני", הציגה את עצמה הנתבעת לפניו של בית-משפט זה, "אזרחית מן השורה שכל חטאי שאני מביעה דעתי מעת לעת ו/או מגיבה לפרסומים שעל סדר היום הציבורי" (פסקה 23 לתצהיר-עדוטה הראשית). הנתבעת מזוהה ברשתות החברתיות בכינוי: "רונית הביביסטית". פעילותה קנתה לה מעמד של אישיות-רשת מוכרת ויש שיאמרו גם בת-השפעה.

3. בתאריך 7.7.2023 "צייצה" הנתבעת, בכינוי "רונית הביביסטית" ולצדו תמונתה המוקטנת, את הרשומה הבאה:

"מי שצריך ביצים טריות, שמן זית

או דבש טהור בזול.

זה המס' [טלפון] של שקמה ברסלר [תובעת 1].

תתקשרו, תשלחו הודעות

תיהנו ותפיצו אצל החרדים

הם אוהבים טרי (פרצופון [אימוג'י] של צחוק עד דמעות)

054-XXXXXXX [מספר-הטלפון הנייד של התובעת]."

הציוץ זכה, נכון לעת שֶׁבָּה הוא הוצג לבית-המשפט זה, לקרוב ל-9,000 צפיות, ל-70 ציוצים מחדש ול-369 סימוני: "אוהב/ת". כעבור מחצית-השעה פרסמה הנתבעת בחשבון-"X" שלה ציוץ נוסף (למעלה מ-4,000 צפיות; 44 ציוצים מחדש ו-212 "אוהבים"):

"מוצרי תינוקות בזול:

טיטולים מגבונים וכו'

עמי דרור [תובע 4]: 054-XXXXXXX [מספר-הטלפון הנייד של תובע 4]

משה רדמן [תובע 3]: 054-XXXXXXX [מספר-הטלפון הנייד של תובע 3]

עד גמר המלאי."

עוד שעתיים חלפו ובא, באותה פלטפורמה, פרסום שלישי (למעלה מ-1,200 צפיות, 19 ציוצים מחדש ו-101 "אוהבים"). הנתבעת כתבה:

"אורן שביל [תובע 2]: 054-XXXXXXX [מספר הטלפון הנייד של תובע 2]

מאחים לנשק

מתן שירותי אבטחה, שירותי מוקד, קונצרטינות, שריפת צמיגים ושירותי ניקיון

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

ואחזקה לאלפי עסקים ובתים פרטיים מדין ועד אילת.
מחירים מעולים!".

4. "הנתבעת פרסמה את מספר הטלפון שלי", העידה תובעת 1 במקובץ כאן, "[זו הייתה] קריאה להתקשרות. זמן קצר אחר כך הטלפון שלי הוצף בשיחות ובהודעות. קיבלתי עשרות טלפונים בערב שבת. כל המהות של הדבר הזה [הפרסום] היא לתת את הפרטים האישיים שלי, כדי שציבור תומכיה ועוקביה [של הנתבעת] יפתח עלי את 'שערי הגיהנום', מה שאכן קרה. [ה]פרסום הביא להטרדתי, לקבלת שיחות טלפון רבות ממספרים לא מזוהים או לא מוכרים לי. מצאתי את עצמי מוצפת בשיחות נכנסות ובהודעות מלעיוזת [ובהן:] 'יש ביצים בזול? אנחנו הרבה ילדים', צריך 10 תבניות לפחות"; "יש אפשרות לבצע הזמנת ביצים למאה שערים?"; "הבנתי שאת מוכרת ביצי חופש? מה המחיר לתבנית?" (פרוטוקול, בעמ' 59, ש' 2; עמ' 60, ש' 11-13; עמ' 64, ש' 5-8; פסקאות 11 ו-15 לתצהיר-עדותה הראשית של התובעת).

תובע 2, מר שביל, סיפר בעדותו כי אין הוא קשור, כל עיקר ולא היה קשור בעבר, לעיסוק ב"מתן שירותי אבטחה ומוקד" או בתחום-האבטחה בכלל. "אין שום קשר" (פרוטוקול, בעמ' 22, ש' 11-19). "הפרסום גרר עשרות שיחות", הוא העיד, "זה קורא לאנשים להטריד אותי וזה אכן הצליח לאותה גברת [הנתבעת], שזכיתי בשלל הטרדות" (שם, בעמ' 26, ש' 4-5 וש' 17-18).

"קיבלתי אחרי זה עשרות ומאות הודעות וטלפונים", העיד גם תובע 3, מר רדמן אבוטבול, "במשך ימים" (שם, בעמ' 40, ש' 13 ו-26). תובע 4, מר דרור, הוסיף: "היא [הנתבעת] פרסמה שם בצורה מאוד רחבה שאני מוכר חיתולים. אני איש עסקים מכובד ואני פתאום מתעורר בבוקר ואני מתחיל לקבל עשרות טלפונים והודעות מאנשים... להתעורר בבוקר ולקבל את עשרות ההודעות האלה והטלפונים, זה לא דבר סימפטי" (שם, בעמ' 13, ש' 10-12; עמ' 14, ש' 2-3).

5. אותן הטרדות באמצעותם של הטלפונים הניידים וגם מה, שהתובעים גרסו שהוא פגיעה בשמם הטוב, הוליכו אותם להגשתה של תביעה זו. התובעים ייחסו בה לנתבעת עוולה של פגיעה בפרטיות, לפי הסעיף השני לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 בצירוף עם הסעיף הרביעי לחוק וגם עוולת-הוצאתה של לשון-הרע, לפי הסעיף השביעי לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965. כל אחד מן התובעים עתר (עוד כשיוצג בידיהם של באי-כוח קודמים) לחייב את הנתבעת לשלם לו פיצויים בנזיקין, במגוון-חלופות, שהנמוכה בהן הייתה סך של 66,542 ש"ח והגבוהה – 154,831 ש"ח. יחד הועמדה התביעה על סך מרבי של 619,324 ש"ח. עוד ביקשו התובעים לחייב את הנתבעת לפרסם הודעת-תיקון והכחשה לפרסומיה, שהיא גם הודעת-התנצלות;

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

להורות לה להסיר לאלתר את כל פרסומיה בענינם של התובעים וכל "תגובה מכפישת ופוגענית" לפרסומים הללו; ולחייבה "לחדול מהכפשת התובעים, בכל פורום שהוא ולא לחזור על כך בעתיד" (פסקה 12 לכתב-התביעה).

תביעת-השתקה?

6. אילו כונתה כל תביעה בלשון-הרע, שתכליתה היא למנוע מאדם להוציא את דיבתו של אחר או לבוא עמו חשבון על כך שעשה זאת – "תביעת-השתקה", כי אז היו כל התביעות בלשון-הרע – של השתקה. זו, אך מובן, אינה הבנה נכונה של מושג משפטי זה. הדעת אינה סובלת את קלות-השימוש בו ומגלה את עצמו, לדאבוני, חדשות לבקרים בכתבי-הגנה. מונח זה גילה עצמו, כראשון, בכתב-הגנתה גם של הנתבעת דכאן, לצדה של בקשה לסלק את התביעה על הסף. בַּמָּקוֹם אחר מצייתי:

"תביעת-השתקה היא מושג משפטי מן הדינים של לשון-הרע ועשויה מאפיינים מצטברים אחדים. אין זה המובן ה'עממי', השגור בציבור, של מונח זה שכן, בסופו של יום, כל תביעה בלשון-הרע מבקשת 'להשתיק', במידה זו או אחרת, ביטוי שנעשה או שייעשה. תביעת-השתקה משמיעה, בייחוד, ניצולם של פערי-כוחות ממשיים בין הצדדים; עתירה לסעד בסכום, שבינו לבין הפרסום אין דבר וחצי דבר; התייחסות לענין, החורג מיחסיהם של הצדדים המסוימים להליך ועוד מאפיינים, כקבוע בפסיקה. המשותף להם הוא שאין תכליתה של התביעה לתבוע את הטבת-הפגיעה בשמו הטוב של אדם אלא לשלול מן המתבטא או מאחרים, ללא צידוק בדין ובמידה, שאין להשלים עמה, את חירות-הביטוי שלהם, בפרט לעתיד לבוא" (ת"א (שלום תל אביב-יפו) 45277-03-19 צור שושן נ' שרה פילדט, בפסקאות 15-17 לפסק-דין (פורסם במאגרים 17.8.2024)).

7. הטענה כי לפנינו תביעת-השתקה, במובן המשפטי אשר מצדיק שלא להידרש לה, נשענה על כמה אדני-משנה. ראשית נטען לפערי-כוחות אשר, כביכול, נמתחים בין הנתבעת לבין התובעים, בהיבט של נגישות לאמצעי-התקשורת: "התובעים הם אנשי ציבור מובילי מחאות והפגנות שהתקשורת נגישה להם. [הנתבעת היא] אזרחית פרטית מן השורה" (הפסקה הראשונה למבוא לכתב-ההגנה). שנית נטען לכוונתם של התובעים "לנסות ולהשתיק קול אחר/שונה/נוסף

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

ו/או [הכול במקור] מה שהם מכנים:] 'מכונת הרעל' של הימין ו/או של ראש הממשלה" (שם), בפסקה השנייה). על הביטוי "ו/או" נכתב כבר בעבר (ראו "סכלות ו/או איוולת" לשוננו לעם לב 3 (תשמ"א). [ניתן לעיון](#) באתר-האינטרנט של האקדמיה ללשון העברית) אך אין הוא עיקר כאן. הטענות הללו אינן נכונות מן הבחינה העובדתית.

8. תביעות-השתקה אכן עלולות להתאפיין בפערי-כוחות ממשיים בין תובעים לבין נתבעים, לטובתם של הראשונים (רע"א 1954/24 וקנין נ' קיבוץ ניר דוד – אגודה שיתופית, בפסקה 19 לפסק-דינו של כבוד ממלא מקום הנשיא יצחק עמית (פורסם באתר הרשות השופטת 7.1.2025)). אך הכוחות, גם הפערים, צריכים להיות כאלה, שהם מקלים על התובעים לגשת לבית-המשפט, לנקוט הליך של תביעה לפניו ולנהל פרשת-תביעה, המחייבת ידע, מיומנות ומשאבים כספיים, בשעה שלנתבעים קשה יותר להתנהל מול ערכאות ובמישור המשפטי (ע"א 7426/14 פלונית נ' עו"ד דניאל, בפסקה השביעית לפסק-דינה של כבוד השופטת דפנה ברק-ארז (פורסם באתר הרשות השופטת 14.3.2016)). פער בנגישות ל"תקשורת" אינו נראה לי קונה לתביעתו של בעל-הנגישות הרבה יותר פנים של תביעת-השתקה, ממש כמו הפער, לדוגמה, בין מי שקנה לו מקום של כבוד ב"היכל-התהילה" של רשת חברתית לבין מי, שאינו יודע היכן מצוי כפתור-ההדלקה שלה.

9. אפילו הלכתי עם טענתה של הנתבעת, הרי שלא הוכח לפניו של בית-המשפט, בשום ראייה שהיא, כי לתובעים גישה ייחודית ל"תקשורת", טובה מזו של הנתבעת. המונח "תקשורת" ממילא אינו יכול להיקרא כישות אחת – תהא זו דמונית ושחרת רע; תהא זו "כלב-השמירה" של הדמוקרטיה, ודאי שלא בעידן של הרשתות החברתיות. חומר-הראיות, שהונח לפניו של בית-המשפט בתביעה זו, מגלה כי נגישותה של הנתבעת ל"תקשורת" הענפה, המתחוללת ברשתות חברתיות ובכלל זה בבמת-"X" הפופולארית, אינה נחותה כלל ועיקר מזו של מי מהתובעים.

יעיד על כך השימוש התדיר, שעושה נתבעת זו בבמה המקוונת. יעידו על כך היקפי-המעקב הרחבים אחר פרסומיה שם. יעידו ביטויי-הענין והחיבה אשר רשומות שהעלתה הנתבעת, למצער אלו נושא-הדיון לפנינו, זכו להם כמפורט לעיל. אודה כי לא ידעתי מהי אותה "שורה", שבה מעמידה הנתבעת, בצניעות, את עצמה. אין זה נהיר לי כמה שונה אותה "אזרחית פרטית מן השורה" מכל אחד מן התובעים. אם הכוונה היא לשורה, אשר לנמנים בה אלפי "עוקבים" ולמעלה מכך; שהקנתה למי מחבריה כרטיס-כניסה לתוכניות-טלוויזיה עתירות-רייטינג בשעות של צפיית-שיא; ושפרסמה מי מן העומדים בה ב"שם-עט" ידוע, שהוא להם גם מקור-גאווה ולא פחות מכך – מקור להגדרה עצמית ולהשתייכות, הרי שאין כל סיבה, גם לא צידוק, לגמד מי

מחברי-השורה הזו. אין מקום לראותו נופל, בכל הנוגע לנגישות לביטוי החופשי, ממי מהתובעים או מכולם גם יחד.

הייתה זו לא אחרת מהנתבעת שסיפרה כיצד, ביוזמה ובכישרון רב ואין הדברים נכתבים בצניות או בהקלת-ראש, עלה בידה ובידי-אחרים לצרף את עצמם אפילו לקבוצות "WhatsApp", שבהן חברים התובעים, על מנת שיוכלו לעקוב אחר השיח שם ולפי רצונם גם ליטול בו חלק או, למצער, לקושש מידע (פרוטוקול, בעמ' 65, ש' 18-21). הייתה זו הנתבעת שהעידה – שוב לא אלמן ישראל – כיצד זה עלה בידה לאתר את מספר-הטלפון של תובעת 1 באמצעות מנוע-החיפוש באינטרנט ובאמצעות-עיון בספר-הטלפונים המקוון של המושב, שבו מתגוררת התובעת (שם, בעמ' 66, ש' 13-14). בכישרונה חיפשה הנתבעת ומצאה גם כי "[תובע 3] בעצמו פרסם את הטלפון שלו ב'טוויטר', [ו]בעצמו [כתב:] 'תתקשרו אלי' או שהוא ביקש תרומות דרך 'bit' [יישומון-תשלומים], דרך הטלפון שלו" (שם, בעמ' 71, ש' 22-24). "יש לי 'טלגרם'", סיכמה הנתבעת את נגישותה הרחבה לאמצעי-הביטוי המקוונים, "יש לי 'פייסבוק', יש לי 'אינסטגרם'. ב'טוויטר' יש לי רק 11,000 עוקבים" (שם, בעמ' 69, ש' 19-20).

אמת: מאפייני-התנהלותה של הנתבעת ברשת מגלים כי מדובר, בכל הכבוד, בדמות מתוחכמת למדי ומיומנת היטב. בעידן-הרשתות, ובו זוכה הנתבעת לפרסם מעמדותיה בציון שמה, כינויה המוכר ותמונתה, אין היא סובלת מ"נחיתות תקשורתית" ביחס למי מהתובעים. העובדה כי חלק ממשי מן השיח הציבורי מתנהל כיום במרחב המקוון חוללה מהפכה בנגישות לו. היא אפשרה לגולשים מיומנים ובעלי-תושייה כמו הנתבעת, ואף למיומנים פחות הימנה, להביא את מסריהם, באורח קל ונגיש, לידיעתם של רבים-רבים. היא גילתה, אולי להפתעתם של אחדים, את נגישותו הרחבה של הביטוי המקוון, את האפשרויות הרבות שהוא מקנה לאוחזים בו ואת כוחו בידיהם של מי, שהנתבעת מכנה, "אזרחים מן השורה" והרי הם "שחקנים", לעתים מתוחכמים למדי, על במתו של הביטוי החופשי (ראו, בענין הזה, אורי שנהר דיני לשון הרע 111 (מהדורה שנייה 2024)).

10. את המחשבה כי כל תכליתה של התביעה היא להשתיק את הנתבעת ואת העמדות, שהיא מבקשת להן פומבי, הוסיפה ההגנה ותמכה באמירה, שנשמעה מפי מי מהתובעים בעבר, כי "נגמרו הימים שמשחקים מול שער ריק" ובעובדה, שהתובעים הגישו עוד מספר לא מבוטל של תביעות בלשון-הרע, נגד אחרים. ענינים אלה לעצמם אינם מניחים, לשיטתי, יסוד לטענה לתביעת-השתקה. אילו ביקשו התובעים לתקוף, בהליך לפניו של בית-משפט זה, עמדות שמביעה הנתבעת בענינים אשר במוקד-השיח הציבורי, יכלה להיות היתכנות לטענתה. ברם מה, לכאורה,

התבקש "להשתיק" כאן? את הצעתה של הנתבעת כי מי, שרוצה לרכוש חיתולים, יפנה אל תובעים 3 ו-4? את הצעתה כי זה, הקפץ בביצים ובשמן, יפנה לטלפון הנייד של פרופ' ברסלר? את הצעתה כי מי, שפיתו באילת והוא מבקש שירותי-ניקיון, יפנה למהנדס מן התעשייה? היכן כאן ההשתקה, במובנו של שימוש לרעה בהליך המשפטי? מהו הביטוי, שהשתקתו מאיימת לפגוע בשיח הציבורי ולהצר את תחומיו? לא אדע.

והרי הנתבעת, שהטעימה באוזני כי "זה היה ציוץ הומוריסטי, באירוניה, זה היה קטע של צחוק" (פרוטוקול, בעמ' 67, ש' 26 ו-31; עמ' 69, ש' 14), לא מחתה בשמו של הביטוי המבודח. היא לא תבעה לאפשר לה להמשיך ולהעלות לרשת החברתית הלצות, המביאות אדם לידי-דמעות של צחוק. הנתבעת, שממילא גרסה כי היא לא ביקשה להביא להטרדתם של התובעים ולפגיעה בפרטיותם, לא יצאה נגד אפקט מצנן, שעלול לפקוד קריאות להטרדה ולחדירה לדל"ת-אמותיו של אדם. טענתה כי יש לסלק את התביעה סמכה את עצמה על החשש – אשר לעולם ראוי, אכן, כי יעמיד עצמו לפניו של בית-המשפט – מפני הגבלתו של חופש-הביטוי, בהקשרה של המחלוקת הפוליטית והערכית שבין הצדדים. איני סבור כי לחשש כזה יש ביסוס, בין בעצם-הגשתה של התביעה ובין בהיעדרות לה.

11. שלישית טענה הנתבעת כי סכומה של התביעה הוא "מנופח" – ענין, שאכן מוכר בפסיקה כאינדיקציה אפשרית לתביעה, שתכליתה היא להלך אימים על נתבעים. אף כי, בהחלט, יש לבית-משפט זה מה לומר בקשר לחלופה המרבית אשר לה טענו התובעים ועל אודות האופן, שבו חושב סכום-הפיצוי אשר תבעו (להלן), הרי שבכתב-התביעה נקבו חלופות מספר אשר, בהתחשב בתוכנן ובעובדה, שמדובר בלא פחות מארבעה תובעים שונים ובשתי עילות תביעה שונות זו מזו, אינן מסמנות הכברה-לשם-הכברה בסכומה של התביעה. הנמוכה מבין החלופות שנתבעו עמדה, לשם-המחשה, על פחות מ-270 אלף שקלים לכל ארבעת התובעים יחד. אף, כפי שאראה עוד מעט, שלא אוכל לפסוק לתובעים ולו את הסכום הזה, הרי שדברי-החקיקה והם יסוד לתביעה הזו מאפשרים לתבוע סכומים גבוהים במידה ניכרת. צידוק לפסיקתו של סכום, לחוד וראייתו נועד להלך אימים על נתבע עד כדי טעם לסילוקה של התביעה נגדו על הסף, לחוד.

12. רביעית, בגיבוב של חומרים, שאינם ראיות קבילות להוכחת-תוכנם; שלא אדע מאין באו ומה מידת-מהימנותם ויותר מכול: דבר אינו קושר אותם לאיש מן התובעים ולתביעתם אשר כאן, ביקשה ההגנה להראות כי ארגוני-מחאה שונים ממומנים בהיקפים ניכרים ועל כן, אם ירדתי לסופה של הטענה, מצביע הדבר על נחיתותה של הנתבעת מול התובעים גם במישור של משאבים כספיים. בית-המשפט אינו זירה להתנגחויות לשמן. אין הוא מקום לשמועות ולקטעי-עיתונות.

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

אין הוא מסתפק בהצהרות, נוקבות ככל שתהאנה. הדיון האזרחי ודיני-הראיות מקפידים בכללים ברורים, שבלעדיהם לא תהא תקומה, בגדרו של ההליך, לאיזו מן העמדות המושמעות בו. כל שנטען בהקשר הכספי לא הוכח לפני. בפרט לא הוכחה הנתבעת את קיומו של פער כספי בינה לבין מי מהתובעים, במובן העושה את תביעתם של אלה – תביעת-השתקה.

לא מצאתי, לסיכומה של נקודה זו, כי תכלית-הגשתה של התביעה, או תוצאתה של היעדרות לה, הן להשתיק את הנתבעת, להלך עליה אימים או למנוע ממנה להביא, בהרחבה, את דעותיה הפוליטיות, הערכיות והחברתיות לפניו של כולי-עלמא. לא התכלית, אף לא המידה, נמצאו לי זרות, בלתי ראויות או מופרזות. לא מתקיים כאן יסוד לחשש, שבשמו פיתח הדין את המושג "תביעת-השתקה".

פגיעה בפרטיות

א. היקפה ומעמדה הנורמטיבי של הזכות לפרטיות

13. זה קרוב לשלושה עשורים וחצי, שהזכות לפרטיות מוכרת במשפטנו כאחת מזכויות-היסוד החוקתיות של הפרט. הסעיף השביעי לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו מורנו:

7. פרטיות וצנעת הפרט (א) כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו.

(ב) אין נכנסים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמתו.

(ג) אין עורכים חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגופו או בכליו.

(ד) אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו.

חוק-היסוד והפסיקה שבאה בעקבותיו – למשל, ע"פ 5026/97 גלעם נ' מדינת ישראל, בפסקה התשיעית לפסק-דינו של כבוד השופט חנוך אריאל (פורסם באתר הרשות השופטת 13.6.1999); בג"ץ 844/06 אוניברסיטת חיפה נ' פרופ' עוז, פ"ד סב(4) 206, 167 (2008); רע"א 2558/16 פלונית נ' קצין התגמולים משרד הביטחון, בפסקאות 39-41 לפסק-דינה של השופטת ברק-ארז (פורסם באר"ש 5.11.2017); דנ"פ 1062/21 אורין נ' מדינת ישראל, בפסקה 47 לפסק-דינה של כבוד הנשיאה חיות (פורסם באר"ש 11.1.2022) – קובעים את מעמדה הנישא של

הזכות לפרטיות ואת היקף-ההכרה בה, היינו, את מה שבא בגדרי-זכותו זו של האדם. היקף-הזכות מותווה לפי לשונה של הנורמה החוקתית ובפרט לפי תכליתה.

ב. ההגנה על הזכות לפרטיות

14. להבדיל מהכרה בהיקפה של זכות חוקתית, ההגנה (או אי-ההגנה) עליה מוסדרת, במרבית-המקרים ובפרט כשעסקינן בסכסוך בין פרטים, במישור נורמטיבי שמתחת לזה החוקתי. שם ממוקמים הסדרים סטטוטוריים, דרך-כלל בני-מעלתו של חוק, המעגנים מנגנונים "פנימיים" של איזון בין ערכים מתחרים. איזון זה מספק את הפתרון המשפטי, בכל מקרה לפי נסיבותיו, למחלוקת אשר מקורה הוא פגיעה בזכות החוקתית. האיזון מאפשר להעמיד אל מול הזכות החוקתית זכויות, ערכים או אינטרסים חשובים אחרים ולקבוע, לפי המקרה, את תוצאתה של תחרות בין הזכות החוקתית לבין איזה מאלה. זאת, במובן של מתן או של אי-מתן הגנה לראשונה, על חשבונם של האחרונים.

את הדרך הזו פיתח המשפט הישראלי לפי ההבנה כי למשפט החוקתי, שהוא מענפיו של המשפט הציבורי שלנו, אין תחולה ישירה במשפט הפרטי; אולם שני ענפי-המשפט גם יחד – החוקתי והפרטי – הם חלק מַשְׁלֵם. הם שרויים בהרמוניה. חולקים הם, זה עם זה, שפה משפטית משותפת. הם חלק מתפישה משפטית, חברתית וערכית מלאה וקוהרנטית. יחד יוצרים הם את הדין. כך מתאפשר ל"עוללות שונות בדיני הנזיקין להגן על זכויות חוקתיות מבלי שהדבר הופך עוללות אלה לעוללות חוקתיות" (רע"א 2063/16 הדב גליק נ' משטרת ישראל, בפסקה 17 לפסק-דינו של השופט עמית (פורסם באתר הרשות השופטת 19.1.2017)). כתבתי על כך בעבר:

"במשפטנו לא נקלטה דוקטרינה של הטלת-אחריות מכוחה של 'עוללה חוקתית'. דוקטרינה זו אין פירושה אלא הכרה – שאינה משקפת את עמדת-המשפט הישראלי – בתחולתם הישירה של ציוויים מן המשפט החוקתי בדיני-הנזיקין. תחת זאת, נכון לתור אחר נקודות-הממשק בין העקרונות החוקתיים, רוחם והכלים אשר פותחו להגנתם במשפט הציבורי, לבין אותן עוללות או הגנות שבמשפט הפרטי" (ת"א (שלום תל אביב-יפו) 18810-06-19 פלוני (קטין) נ' מדינת ישראל – משרד החינוך, בפסקה 24 לפסק-דיני (פורסם במאגרים, 30.5.2024. ההדגשה – במקור)).

15. אמת, הגדרתה של הזכות וקביעתה של מידת-ההגנה עליה הן שתי "יישויות" שונות. לא תמיד נועדו אלו לילך יחדיו. תכליתה של האבחנה בינן היא למנוע הצרה-מראש של צעדיה של הזכות החוקתית, אפילו בנסיבות, שבהן אין זה נכון לעשות כן. ההיקף – רצוי, עקרונית, שיהא רחב דיו על מנת, שלא יחמיץ איזה מבין היבטיה של הזכות. ההגנה על איזה מההיבטים האלה היא כבר ענין פרטני (בג"ץ 1435/03 פלונית נ' בית-הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה, פ"ד נח(1) 538, 529 (כבוד הנשיא אהרן ברק) (2003)). דוגמה ידועה: דיבור, הקורא להריגתו של אדם, נמנה עם סוגי-הביטויים, הנכללים בזכות החוקתית לחופש-ביטוי. נכון הדבר כי, באופן פרטני, עשויה להישלל מן הביטוי הזה ההגנה כשהוא מסית לרצח; אך בנסיבות אחרות, למשל כשהקריאה היא לאפשר להימנע מטיפול מאריך-חיים בניגוד לרצונו של המטופל, ייתכן שנרצה לאפשר לביטוי הזה את הגנתו של הדין. אילו קבענו כי קריאה לפגיעה בחיים מראש אינה חלק מחופש-הביטוי, היינו שוללים, א-פריורי, כל הגבלה חוקתית על מניעתו של הביטוי הזה; פוגעים במעמדה החוקתי של הזכות לחופש-ביטוי וגורעים מרעיון-עליונותן של זכויות-האדם בכלל. ממילא סוגרים היינו את הדלת בפני הביטוי גם, כשהנסיבות עשויות לתמוך בהשמעתו. הרעיון הוא אפוא לאפשר הכרה רחבה בהיקפה של הזכות; ולווסת את ההגנה עליה במקרים הפרטניים, לפי נסיבותיהם.

16. מיתרונותיה הנוספים של מתודה זו, שהיא מיטיבה את דרך-ההחלטה של הסוגיה המשפטית כך, שכל אחד מהיבטיה של סוגיה זו נדון ב"מיקום הגיאומטרי" המתאים לו, כלומר בסביבה הנורמטיבית ובשלב-הבדיקה, שבהם בא לידי ביטוי בצורה מיטבית משקלו הסגולי (ראו והשוו לבג"ץ 466/07 גלאון נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה(2) 1, 72 (כבוד השופט אדמונד א' לוי) (2012)).

ג. חוק הגנת-הפרטיות

17. אחד הבולטים בדברי-החקיקה מן המישור, שמתחת לחוקה, הוא חוק הגנת-הפרטיות. הוא גם אחד משני המוקדים של עיסוקנו בפרשה זו, לצדו של חוק איסור לשון-הרע. החוק מאפשר להטיל, בנסיבות המתאימות, אחריות בנזיקין על מי שנמצא פוגע באותם היבטים של הזכות לפרטיות, שחוק זה בוחן. בנסיבות אחרות עשוי יישום-הוראותיו של החוק דווקא לפטור מאחריות כזו.

הרגישות לנסיבות היא חיונית. קשת של מצבים מאפיינת את מהותה של פעולה, הפוגעת בפרטיות; למשל: את תוכנו של מידע, שמבקשים לגלות אגב פגיעה בזכות חשובה זו. בתהליך-בחירתן של הנסיבות עלינו לשאול את עצמנו שאלות מספר. חשיבות מיוחדת נודעת למטרתה של

הפגיעה בזכות לפרטיות ולמידתה – שני מרכיבי-יסוד במשפט בכלל ובמלאכת-הפרשנות המשפטית בפרט. עלינו לשאול: כלום נועדה הפגיעה בפרטיות לשרת, ומשרתת בפועל, אינטרס אישי או ציבורי חשוב דיו, המצדיק פגיעה בזכות לפרטיות? כלום מצדיקה הגשמתו של אינטרס זה את אופן-הפגיעה ואת עומקה כך, שיש לראותו נועד לתכלית ראויה? האם ניתן היה להשיג מטרה זהה בפגיעה קלה יותר? האם תוצאתה של הכרעה בתחרות המסוימת עלולה להזיק בהיבטים רחבים יותר, העושים את העניין כולו מזיק יותר משהוא מועיל?

18. מענה לשאלות הללו יימצא ביישומן של אמות-מידה, שמן הפרשנות השיפוטית. היחס בין גילוי לבין שמירה על פרטיות עשוי להיגזר, לדוגמה, משאלת-המרחק בין המידע המגולה לבין גרעינה של הזכות לפרטיות. ככל שהמידע הזה קרוב יותר לגרעין, כך יתקיימו בו, באופן מובהק יותר, הרציונאליים להגנה על הפרטיות. לעומת זאת, ביחס למידע שמן "המעגלים החיצוניים" של המערכת וגילוייו עלול לגרור, לכל היותר, "פגיעה קלה, בשוליה של הזכות לפרטיות" (עצ"מ 7678/16 דרוקר נ' הממונה על יישום חוק חופש המידע במשרד ראש הממשלה, בפסקה 21 לפסק-דינו של השופט מזוז (פורסם באתר הרשות השופטת 7.8.2017)) – עשוי משקלה של הזכות החוקתית, בתחרות המסוימת, להיות נמוך יותר. בדוגמה אחרת הוצע בפסיקה לראות פעולה, שגלומה בה פגיעה בזכות החוקתית – כזו שלא משרתת תכלית הולמת אם פעולה זו משמיעה היעדר מוחלט של רגישות לרעיון-ההגנה על זכויות-הפרט (ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט(4) 434, 221 (הנשיא ברק) (1995)) ואולי אף רגישות לזכות המסוימת שנפגעה (בג"ץ 466/07 ח"כ גלאון הנ"ל, בעמ' 75 (השופט לוי)).

19. אמת, מנגנון-האיזון שבחוק הגנת-הפרטיות אינו מכתיב תוצאה יחידה, היפה לכל מקרה ומקרה. האיזון הוא תלוי-נסיבות. הוא מושפע מן הערכים ומן האינטרסים, המוצאים את עצמם מתחרים זה בזה בכל פרשה לפי פרטיה. החוק, כיאה לנורמה שמן המישור התת-חוקתי, מחייב גמישות, המאפשרת "לתפור" לכל מקרה את התוצאה המשפטית הנכונה לפי נסיבותיו. גמישות זו מושגת, בפרט, באמצעות-שימוש במושגים ואותם כינה בשעתו השופט ברק: "מושגי שסתום" (ע"א 294/91 חברת קדישא גחש"א "קהילת ירושלים" נ' קסטנבאום, פ"ד מו(2) 464, 534 (1992)). "סבירות, הגינות, התנהגות ראויה, תקנת הציבור וכיוצא בהן מושגי שסתום של המשפט הפרטי", הוא הסביר, "אינם אלא מכשירים המבטאים את האיזון החוקתי בין זכויות האדם" (בג"ץ 2481/93 דין נ' ניצב וילק, פ"ד מח(2) 456, 485 (המשנה לנשיא ברק) (1994)).

אלה הם מונחים, שמילונים בתוכן הוא תלוי-הקשר ודורש, במתכוון, פרשנות שיפוטית, שתאפשר ליישם לפי מאפייניו הפרטניים של כל מקרה. פירושם של המונחים הללו מאתר, באורח פרטני, את נקודת-האיזון המתאימה לנסיבות-הענין. "לא בכדי בחר המחוקק ביטוי עמום, שאין לו צורה ואין לו מידה. הביטוי נולד עמום על-מנת שישאר עמום. הוא נמנה על משפחה של ביטויים עמומים, כמו צדק, מוסר, תקנת הציבור, סבירות, משמעת, קלון ועוד. העמימות של ביטויים אלה היא טעם החיים שלהם. הם אמורים לרחף, בלתי מוגדרים, מעל הכללים. אסור לקצץ את כנפיהם ולכלוא אותם בכלוב של כלל נוקשה" – דבריו של כבוד השופט יצחק זמיר בע"פ 7826/96 רייש נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 496, 481 (1997).

20. עמימות זו קוראת, מניה וביה, למלאכה של פרשנות שיפוטית. לזו מאפיינים, הטבועים בה מעצם-היותה. השופט נקרא, בפרט, להתחקות על תכליתו של דבר-החקיקה. המענה לשאלה מה מבקש החוק להשיג, במועד שבו נזקקים לפירושו, הוא המאיר לבית-המשפט את דרכו. בין היתר נקבעת התכלית על רקע מעמד הנורמטיבי של הערכים המתחרים. בד בבד נשענת הפרשנות על שניים מאדניו הגדולים של המשפט, שאותם כבר הזכרתי: הרעיונות של תכלית ראויה ושל מידה הולמת. אלה הם שניים מן הכלים החשובים בקביעתה של נקודת-האיזון המתאימה בכל פרשה ופרשה.

21. מושגי-השסתום מחייבים להרחיב את המבט אל מעבר לענינם הפרטני של הצדדים למחלוקת. הם קוראים לשקילתם של שיקולים נוספים ובפרט אלה, הלוקחים בחשבונם אינטרסים חברתיים-ציבוריים חשובים. אכן, "ההפניה ל[מושגים עמומים] אינה מצמצמת את שיקול הדעת השיפוטי אך לצדק שבין הצדדים. אין זה השיקול היחיד שיש לקחתו בחשבון. ביציקת תוכן לאמת מידה [עמומה], על בית המשפט להגשים את תכלית החוק. התכלית האחת היא האינטרס הציבורי [בהגשמתה של] מדיניות החברתית הראויה. התכלית השנייה היא האינטרס של הצדדים" (בג"ץ 6231/92 זגורי נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד מט(4) 782, 749 (1995)).

חוק הגנת-הפרטיות רצוף מושגים עמומים שכאלה. נמנים עמם, בין היתר, "הסכמה", השוללת פגיעה בפרטיות (סעיפים 1 ו-3 לחוק); "הטרדה", במובנו של סעיף 2(1) לחוק; "ענינים פרטיים", שבהם אסור לפגוע לפי סעיף 2(9) לחוק; "תום לב", "חובה מוסרית", ו"ענין כשר" (סעיף 18(2) לחוק) וגם: "ענין ציבורי, המצדיק את הפגיעה" (סעיף 18(3)). ביטויים, המחייבים פירוש, חוצים את החוק לאורכו ולרוחבו. הם נחלתם של הפרקים השונים בו – החל בזה, הקובע את יסודותיה של העוולה הנזיקית של פגיעה בפרטיות; עבור בפרק-ההגנות שבחוק וכלה בדרישה לקיומו של נזק כתנאי להטלתה של אחריות.

לכל אחד מן הפרקים האלה אדרש עתה. אפתח בניתוח-יסודותיה של העוולה ובשאלת-קיומם במקרה שלפנינו.

ד. היסוד ה"פיזי" בעוולה הנזיקית

22. הסעיף השני לחוק הגנת-הפרטיות מונה פעולות שונות, שנקיטה של איזו מהן – לפגיעה בפרטיותו של אדם תיחשב. התובעים טענו, בפרט, כי פרסומיה של הנתבעת עולים כדי החלופה התשיעית שבהוראת-החוק והיא זו:

2. פגיעה בפרטיות מהי פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:

(1)-(8) ...

(9) שימוש בידיעה על עניניו

הפרטיים של אדם או מסירתה

לאחר, שלא למטרה שלשמה

נמסרה ;

(10)-(11) "...".

"ענינים פרטיים"

23. הכרעה בשאלה אם יש להטיל אחריות בעוולה של פגיעה בפרטיות, עוברת בכמה שלבים שמתווה לנו, לפי סדר, חוק הגנת-הפרטיות. כל אחד משלבים אלה מעורר שאלות אחרות אשר, על אף שבסופו נדרש המענה עליהן להיות אינטגרטיבי, מבקשות להן תשובה פרטנית. ראשונה נשאל: האם מספר-הטלפון הנייד של אדם הוא "עניניו הפרטיים"? הפסיקה מרבה הפניות לפסק-דינו של בית-המשפט העליון בע"א 439/88 רשם מאגרי מידע נ' ונטורה, פ"ד מח(3) 808 (1994). באותה פרשה נקט כבוד השופט גבריאלי בך גישה מרחיבה, המונה פרטים רבים של אדם עם עניניו הפרטיים. בייחוד הוא כתב:

"מובנ[ן] הטבעי והרגיל של המילים 'ענינים פרטיים' של אדם הינו כל מידע הקשור לחייו הפרטיים של אותו אדם, לרבות שמו, כתובתו, מספר הטלפון שלו, מקום עבודתו, זהות חבריו, יחסיו עם אשתו ויתר חברי משפחתו וכדומה. כתובת ומספר הטלפון של אדם נכללים, לשיטתי, בין עניניו הפרטיים" (שם, בעמ' 821).

כבוד השופטת טובה שטרסברג-כהן, שלא אחת מוצגת עמדתה בפסק-דין זה – מנוגדת, לא שללה עקרונית את הדברים. לשיטתה, אשר התקבלה בפסיקה המאוחרת וראו בפרט את רע"א 6902/06 צדיק נ' הוצאת עיתון הארץ בע"מ, פ"ד סג(1) 52, 59 (כבוד המשנה לנשיאה אליעזר ריבלין) (2008); ע"מ 9341/05 התנועה לחופש המידע נ' רשות החברות הממשלתיות, בפסקה 23 (פורסם באתר הרשות השופטת 19.5.2009), אין לקבוע מראש מסמרות בשאלה מהו "ענין פרטי". המענה נגזר מנסיבותיו הפרטניות של המקרה ובמיוחד מן ההקשר שבו נעשה שימוש בפרט-המידע שגולה; מיחסו של פריט זה לפרטים אישיים אחרים, ומתוכנו של המידע שנחשף. "סבורתני", פסקה השופטת שטרסברג-כהן, "כי נשרת את תכלית החוק אם נמקד את ניתוחנו בעובדות המסוימות של המקרה העומד לדיון ובפרשנות הראויה באותו הקשר. יש שכל פרט ופרט בפני עצמו לא יהווה 'ענינו הפרטי' של אדם, ואילו צירוף של מספר פרטים עם האינפורמציה המתקבלת מהם יהווה עניין כזה" (ע"א 439/88 ונטורה הנ"ל, בעמ' 835).

24. להבנתי, אין הגישות הללו סותרות זו את זו אלא, שחשוב לדייק. כתבתי כבר כי המשפט של זכויות-האדם לימדנו את חשיבותה של הפרדה בין עצם-ההכרה בזכות יסודית של האדם לבין מידת-ההגנה עליה. כאמור, את היקפה של הזכות קובעת הנורמה החוקתית שמחוק-היסוד. חוק הגנת-הפרטיות, והוא מן המישור שמתחת לחוקה, אינו ממלא תפקיד בהגדרתה של הזכות לפרטיות. ענינו אך בשאלת-ההגנה על הזכות באותם היבטים, שהוא מכסה ומנויים בסעיף השני לו. החוק לא יוכל לצמצם את היקפה של הזכות לפרטיות וזאת אפילו במקרים, שאינם באים בגדרן של החלופות שבסעיף. בשל מרכזיותו של חוק הגנת-הפרטיות בחקיקה, המגנה על זכות זו של האדם, עלינו לשאוף לכך כי כמה שיותר מהיבטיה של הזכות לפרטיות ימצאו להם אכסניה תחת-קורתו. זאת, על מנת למנוע מצב ובו יושארו היבטים של הזכות לפרטיות נטולי-התייחסות במשפט הפרטי ועל כן גם נטולי-אפשרות להגנה.

בשאלה אם יש לראות במידע על אודותיו של אדם חלק מ"ענינו הפרטיים", עדיפה לפיכך, בעיני, נקיטתה של גישה עקרונית רחבה, שתניח בסל-הפרטיות כל מידע שאינו גלוי, על פניו, לציבור. נכון יהא אפוא לקבוע כי מספר-הטלפון האישי של אדם – וביתר שאת מספרו של טלפון נייד ומקושר למכשיר אשר מחזיק, בימינו, הרבה מעולמו של אדם – הוא חלק מעניניו הפרטיים. זאת, מעצם-העובדה כי אין הוא גלוי, על פניו וממהותו, לכלל-הציבור ונדרשת פעולת-"גילוי" זו או אחרת על מנת לעשותו כזה. לעומת זאת, השאלה אם יש להעניק למידע הזה את הגנתה של הזכות לפרטיות, תזכה למענה לפי הנסיבות הפרטניות, שבהן היא מתעוררת.

"שלא למטרה שלשמה נמסרה"

25. המונח "מסירתה לאחר" של אותה ידיעה על עניניהם הפרטיים של התובעים, כלומר של מספרי-הטלפונים הניידים שלהם, מתייחס לנסיבות פרטניות שכאלו. בנסיבותיה של פרשה זו, הוא קל לביאור. על פניו נהיר כי זו, בדיוק, הייתה מהותו של הפרסום שעשתה הנתבעת. הפרסום הזה נסב כל כולו – מטרתו, אופן-ניסוחו ואופן-הבאתו לידיעתם של אחרים – סביב הרעיון של מסירתם של מספרי-הטלפונים הללו לאחרים.

החוליה השלישית בסעיף 2(9) לחוק הגנת-הפרטיות, זו שמבקשת מענה לשאלה אם אותו פרסום של מספרי-הטלפון נעשה "שלא למטרה שלשמה הם נמסרו", נדרשת לטענת-ההגנה כי התובעים עצמם נתנו פומבי למספרי-הטלפון האלה. "מספרי הטלפון הפכו מזמן ועוד קודם [לפרסומי] לנחלת הכלל", גרסה הנתבעת בפסקה 26 לתצהירה. בזאת, כמובן, נקלעה ההגנה לכלל-שגגה. "אני לא מוסר את הטלפונים שלי כדי שאנשים יטרידו אותי", מצה תובע 4, מר דרור, בעדותו בבית-המשפט ובכך מצוי כל הענין כולו. גם אם אניח כי מי מהתובעים מסר בעצמו את מספר-הטלפון שלו או גילה אותו לעיניהם של החברים בקבוצות-דיון, שבהן הוא חבר ביישומון של מסרים מידיים, הוא לא עשה כן למטרה, שהייתה לנגד עיניה של הנתבעת כשהרחיבה פומבי לאותם מספרים. הוא לא עשה זאת על מנת לקבל שיחות-טלפון או הודעות מאנשים זרים, שאין לו עמם דבר וחצי דבר ואין הם מבקשים לחלוק על דעותיו אלא לרכוש ממנו ביצים, שמן, חיתולים או גדרות-תיל ולמצער להטרידו בבקשות לרכישתם, כביכול, של אלה.

26. למסקנה זו אחיזה בתפישתה היסודית של הזכות לפרטיות. בכתבתו הגה פרופסור מיכאל בירנהק ופיתח את ראייתה של פרטיות כ"שליטה". אקבץ מדברים שכתב בשנת 2011, בכל תקווה שלא לעוותם או להוציאם מהקשר. "עיקרה של הפרטיות", הטעים פרופסור בירנהק, "הוא שליטה של האדם בעצמו, ובעיקר במידע על אודותיו. הוא, ורק הוא, יקבע מה יעלה בגורל המידע על אודותיו. [זאת], החל בשליטתו של אדם במקומות מסוימים; המשך בשליטת האדם ביחידה האוטונומית שלו, בסוד השיח ובתקשורת בכלל ובהחלטות אישיות; כלה בשליטת אדם במידע טריוויאלי על אודות הרגלי[ו]. מבין הקטגוריות הדגש הוא בשליטה במידע. יש להבין את המושג 'מידע' בצורה רחבה. השליטה חלה גם במרחבים פרטיים, היא חלה בתקשורת (ובכלל זה נתוני התקשורת) והיא חלה בהחלטות [למשל] כאשר האדם מחליט אם מותר לצלמו ובאילו נסיבות" (מיכאל בירנהק [מרחב פרטי]: הזכות לפרטיות בין משפט לטכנולוגיה 89 (תשע"א)). הסוגריים העגולים הם במקור).

המשיך המחבר המלומד ופרש את הרציונאל היסודי לדברים: "השליטה העצמית של אדם במידע על אודותיו מתיישבת היטב עם רעיונות בדבר אוטונומיה וכבוד האדם. מידע הוא

מפתח לשליטה עצמית כזו. ההצעות שנקבל – ובייחוד אלה שלא נקבל – לרכוש [או למכור!] מוצר מבוססות על הידע שיש על אודותינו בשוק. המידע על אודותינו שנאסף, נשמר, מוצלב ומנותח – משקף אותנו. יש זהות בין האדם לבין המידע על אודותיו. שליטה של אחר במידע על אודות אדם שקולה לשליטה של אותו אחר באדם עצמו. יש כאן קשירת חוטים לאדם כמו לבובת מרינטה, וכך הוא אינו עצמאי עוד במעשיו אלא כפוף להחלטות שאחרים מקבלים לגביו על בסיס המידע שיש בידיהם על אודותיו. האוטונומיה שלנו נפגעת. היכולת להחליט בשביל עצמנו נפגמת" (שם, מעמ' 90).

27. נהיר הדבר בעיני כי גם הזכות, שלא להיות חשוף להפצה כוזבת של מידע על אודותיו של אדם, היא מיסודותיה של פרטיותו כמבטאת את שליטתו במידע. כאן אין אנו נדרשים לשאלה, בפרט המשפטית, אם פרסומו של המידע פגע בשמו הטוב של האדם או סיכל אינטראקציות, משפטיות ואחרות, שהוא צד להן. הפצתו של מידע כוזב מפקיעה מידיו של אדם את מה, שיודעים עליו. היא פוגעת בכוחו לכונן את הידיעה הזו, להגדיר את גבולותיה ולהשפיע על המחזות, שאליהם היא מגעת. הפצתו של מידע כוזב מבקשת, במהותה, לפגוע בשליטתו של האדם במידע שעל אודותיו וככזו, לפי התפישה המוצגת לעיל, היא פוגעת בפרטיותו.

ניטול, לשם הדוגמה בלבד, "אזרחית מן השורה", משתמשת פעילה ברשתות החברתיות, שעשתה לעצמה שם והיא מוכרת היטב לקהל-הגולשים בהשקפותיה על מהותם הנכונה של העולם, של המדינה ושל החברה. הביטוי ברשתות החברתיות הוא לגולשת זו אמצעי חשוב במתן-פומבי לדעותיה ולא פחות מכך – בהגדרתה העצמית. הגדרה עצמית זו, יסוד-מוסד באוטונומיה של אותה גולשת, מצאה את ביטוייה אפילו בכינוי הקבוע, שבו משתמשת הגולשת הזו ברשתות. והנה, באיזה מן הימים נתקלים גולשים ברשומה, כביכול פרי-עטה של גולשת זו, הנושאת את שמה ואת תמונתה. ברשומה זו מזמינה הגולשת את עוקביה – עודנו במחוזות-הדוגמה – לטול חלק, לאות תמיכה והזדהות, בהפגנה שמתעתדת לקיים תנועה פלוגית, "אחים לנשק" שמה, ברחוב קפלן בעיר תל אביב-יפו. מבטם של גולשים ערניים מוסב מיד אל חלקה העליון של הרשומה. אין הם רואים שם את הכינוי: "דונית הקפלניסטית". יד – זדונית ואולי אך חומדת-לצון – השתמשה, שומו שמיים, בשם מוכר וידוע מאד: "דונית הביביסטית". אמת, היה מי שהתחזה לגולשת הזו ופרסם על אודותיה מידע כוזב. בזאת הופקעה ממנה שליטתה במידע הקשור בה. בזאת היה מי, שביקש לגרוע מן הבסיס להגדרתה העצמית. בזאת כמו נקשרה אותה גולשת בחוטים, אשר מאן דהוא מבקש למשוך בהם כרצונו ושלא ברצונה. בהתעלם רגע מן ההתחזות (שהיא צרה נפרדת), כלום אין בדוגמה הזו להבהיר (היטב, לדעתו של הוגה-הדוגמה) את הרעיון של פרטיות כשליטה ואת הפגיעה בשליטה כפגיעה עמוקה בזכות לפרטיות? מציאתה

של אכסניה משפטית, לרבות זו שבסעיף 2(9) לחוק הגנת-הפרטיות ובפרט זו, שמכוחה תוכל אותה גולשת לבקש מזור מן הדין, היא ענין קל למדי.

"הטרדה"

28. פרסומיה של הנתבעת קלעו לכל אחד מיסודותיו של סעיף 2(9) לחוק הגנת-הפרטיות. אלא שבהתנהלותה התקיימו, בד בבד, גם אדג'ה של חלופה אחרת לפגיעה בפרטיות, זו שבסעיף 2(1) לחוק. סעיף זה רואה בפגיעה בפרטיות ב"הטרדה" של אדם. הוא מונה כמה חלופות: "[פגיעה בפרטיות היא] בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או הטרדה אחרת".

שוב ענין לנו במושג עמום, המצריך פירוש. "מהי הטרדה אחרת?" – שאל את עצמו בית-המשפט העליון בהרכב מורחב של שופטים. את התשובה ניסח כבוד הנשיא מאיר שמגר:

"המונח 'הטרדה' בא להשלים את המעגל של מיגוון שיטות החשיפה המכוונות של ענייני הפרטיות של האדם, שאינן יכולות להיכלל במושגים של בילוש או התחקות דווקא. מהי הטרדה אחרת? זו יכולה לכלול מעשה [חשיפה של ענינים פרטיים] [ה]עלול להדיר אדם משלוותו, מהרגשת הביטחון האישי שלו ומתחושתו, כי הוא יכול לנהל את חייו לעצמו, בלי שענייניו הפרטיים הופכים לתצוגה לאחרים, ובכך הטרדה שבמעשה והפגיעה בפרטיות העולה ממנה" (ד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' ועקנין, פ"ד מב(3) 837, 852 (1988)).

בפרשה נוספת קבע הנשיא, באורח פרטני כי "פניות טלפוניות המעמיסות על זמנו" של אדם – להטרדתו תיחשבנה, הואיל והן נמנות עם סוגי-הפעולות, שבהן יש משום "פנייה אל אדם בדיבור או במעשה שיש בו כדי לטרדו ממנוחתו או מעיסוק באותם עניינים שהוא בוחר לו מרצונו" (ע"פ 526/90 עו"ד בלזר נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4) 133, 175 (1991)). בפרשה שלישית שעסקה, פרטנית, בהטרדה באמצעות-טלפון ופקסימיליה, פסק כבוד השופט אליקים רובינשטיין: "הערך המוגן באורח כללי הוא כבודו של אדם, ופעמים ילבש בגד של פרטיות וצנעת הפרט. אם נרצה, שלווה נפשו של אדם היא פרטיותו, היא גם כבודו. אפשר להטריד אדם בטלפונים ובפקסים חוזרים. פעמים יהיה התוכן בולט, ואזי תהא חשיבות מועטה יותר למספר הפעמים שבהן נעשית ההטרדה, ופעמים תהא הצורה בולטת, וכמותה תגבר על תוכן שאיננו מטריד ביותר כשלעצמו... כשם שזכותו של אדם להיות מוגן פיזית, זכותו להיות גם מוגן נפשית;

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

ביתו הוא מבצרו – והטלפון הוא שלוחת ביתו. יתר על כן, הטלפון במקום עבודתו עשוי להיות של מעבידו, אך ברגעים שבהם השימוש בו פרטי, הוא זכאי לפרטיות שלא תופרע" (רע"פ 10462/03 הראר נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(2) 70, 80; 92 (2005)). "גם חדירה למרחב הפרטי ה'וירטואלי' של האדם", הוסיף כבוד השופט (בדימוס) ג'ורג' קרא, "פוגעת ביכולתו של האדם להיעזב במנוחה במרחב זה ולשלוט בו, ובכך פוגעת באוטונומיה שלו ובכבודו" (רע"פ 4743/20 לייבל נ' מדינת ישראל, בפסקה 21 לפסק-דינו (פורסם באתר הרשות השופטת 21.7.2022)).

29. בענייננו, כמו מיתרות הן מרכאות במונח "הטרדה". מה שביקשה הנתבעת לעשות, ומה שעשתה היא בפועל לכל אחד מן התובעים, הוא גרימתה של הטרדה במובנה השגור והיסודי ביותר. הנתבעת אמנם לא עשתה זאת לבדה. הצטרפו אליה כל אותם אנשים נכונים, שמיהרו להשתמש במידע שהיא מסרה להם וקלטו, היטב-היטב, את המסר שברשומותיה: הם התקשרו או שלחו הודעות לתובעים, בהיקפים שאיש מאלה לא ביקש לעצמו, בנושאים שאין לאיש מאלה דבר עמם והכול כדי להפריע, לשבש, ללעוג ולהדיר שלווה מרשות-היחיד שלהם. אין לך הטרדה מובהקת מזו והרי היא פגיעה בפרטיות כהגדרתה בסעיף 2(1) לחוק.

30. אציין, אף שהדבר לא עלה בטענות-ההגנה, כי אין דיני-הנזיקין מקנים הגנה לנתבעת אך משום, שאחרים הם אשר הטרידו בפועל. סעיף 12 לפקודת-הנזיקין וכוותרתו: "אחריות של משתף ומשדל" מאפשר להטיל אחריות גם על "מסייע, מייעץ או מפתה למעשה שנעשה על ידי זולתו" והלא זו היא הנתבעת. זו ענתה על כל התנאים, שנקבעו לכך בפסיקה: היא תרמה למעשה של עוולה, היא ידעה "לאן הדברים ילכו", היא התכוונה לכך שקוראיה יטרידו את התובעים ואותה הטרדה הייתה "מעשה טבעי" של פרסומיה (ע"א 6871/99 רינת נ' רוס, פ"ד 72, 84 (השופט ריבלין) (2002)). ראו גם ע"א 5977/07 האוניברסיטה העברית בירושלים נ' בית שוקן להוצאת ספרים בע"מ, בפסקאות 20 ו-21 (פורסם באתר הרשות השופטת 20.6.2011); ע"א (מחוזי תל אביב) 52301-10-20 דרוקר נ' אליאסי, מפסקה 18 לפסק-דינו של כבוד השופט יונה אטדגי (פורסם במאגרים 23.1.2022)).

ה. היסוד הנורמטיבי בעוולה של פגיעה בפרטיות

31. הסעיף הראשון לחוק הגנת-הפרטיות מורה:

1. איסור הפגיעה לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא

בפרטיות הסכמתו.

חלקה הראשון של הוראה זו קובע איסור, נורמטיבי, לפגוע בפרטיותו של אדם, באיזו מן החלופות המגדירות, בהמשכו של החוק, "פגיעה בפרטיות". זהו מרכיב ביסודה הנורמטיבי של העוולה שלפי החוק. אל מהותה של "פגיעה בפרטיות של זולתו" ואליה מתייחס הסעיף השני לחוק כמפורט לעיל, מוסיף הסעיף הראשון לחוק איסור לפגוע במהות הזו.

הפרת חובה חקוקה?

32. קודם שאכנס בעובי-הקורה של המשכה של הוראת-הסעיף, מצאתי מקום לסלק מן הדרך ענין, שהועמד בה שלא בצדק. כל ממש לא מצאתי בטענתם של התובעים כי משהפרה הנתבעת איסור זה, יש לראות בה מי, שעוולה בתובעים גם עוולת-הפרתה של חובה חקוקה. עוולה נוספת זו מעוגנת בסעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. היא מורה: "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק והחיקוק נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליה נתכוון החיקוק".

טענתם של התובעים היא בכך, שאין תכליתה של העוולה הזו "להעמיק" את אחריותו בנזיקין של מי, שנמצא כבר אחראי לעוולה שמחוץ לפקודת-הנזיקין. מה משמעותה של קביעת-אחריות בעוולה של פגיעה בפרטיות, למשל, או של הוצאת-דיבה, אם לא כי הנתבע פעל בניגוד להוראותיהם של חוק הגנת-הפרטיות או של חוק איסור לשון-הרע? במלים פשוטות, כל מי שנמצא אחראי באיזו מהעוולות הללו נקלע, על כורחו, גם ליסודותיה של העוולה שמפקודת-הנזיקין. נהיר כי לא לזאת כיוון המחוקק בכוננו את העוולה של הפרת חובה חקוקה. כוונתו היחידה הייתה לאפשר הטלתה של אחריות בנזיקין במקום, שבו אין החובה החקוקה שהופרה גוררת עמה, מניה וביה, אחריות שכזו. לא זה הוא המצב בענין של העוולות, המיוחסות לנתבעת בתביעה זו שלפני. לא היה אפוא מקום להוסיף אל הקלחת גם את העוולה שלפי סעיף 63 לפקודה.

33. לא מיותר להעיר, על אף שלא לכך כיוונו התובעים בטענתם, כי ממילא לא ניתן להיאחז בעוולות-"מסגרת" שמפקודת-הנזיקין, כמו העוולה של הפרת חובה חקוקה, כבקרש-הצלה אם לא יתקיימו יסודותיהן של העוולות הפרטיקולריות שמחוץ לפקודה. בנדון החילה הפסיקה כלל ברור של "ייחוד עילה" ופירושו כי אם, למשל, קמה הגנה מפניה של אחריות בלשון-הרע, לא יוכל תובע לטעון כי הוצאת-דיבתו קולעת לעוולה אחרת בנזיקין כך, שבכל מקרה ניתן יהא למצוא את הנתבע אחראי.

אמת, אין הפרתה של חובה חקוקה עולה "שירות", הנכנסת לתמונה כל אימת שלא "ניתן" להטיל של אחריות בעוולות פרטניות. אדרבה, אם אין מקום להטיל אחריות בעוולות

הללו, שולל הדין פנייה לאפיק משפטי חלופי ומועד לאפשר, בכל זאת, לבוא חשבון עם בעל-הדין הנתבע. עוולות-מסגרת" אינן אפוא מפלטו של תובע. אין להן תחולה לצדן של העוולות הפרטניות הרלוונטיות. זו משמעותו של "ייחוד-עילה", שחוסם הוא את האפשרות להיזקק לעילה חלופית כשנסתם הגולל על העילה ולה יוחד הדין בנדון (רע"א 7205/16 ד"ר שוורץ נ' ד"ר צולר, בפסקאות ד' ו-ה' לפסק-דינו של המשנה לנשיאה רובינשטיין (פורסם באתר הרשות השופטת 9.4.2017). ראו והשוו גם לע"א (מחוזי באר-שבע) 24714-03-19 מדינת ישראל נ' מויאל, בפסקה 29 לפסק-דינה של כבוד השופטת גאולה לוי (פורסם במאגרים 10.6.2019)).

"הסכמה"

34. אשוב אל הסעיף הראשון לחוק הגנת-הפרטיות. קביעתו הנורמטיבית הנוספת של סעיף זה היא כי האיסור שלפיו חל רק אם הפגיעה בפרטיות נעשתה שלא בהסכמתו של הנפגע. "ההסכמה שוללת את עצם הפגיעה בפרטיות" (ע"א 439/88 ונטורה הנ"ל, בעמ' 824). הכוונה, אך מובן, היא לא לשלילתו של היסוד הפיזי-העובדתי של עצם-הפגיעה אלא לשלילתו, בנסיבות של הסכמה, של האיסור הנורמטיבי על פגיעה זו.

"הסכמה" מוגדרת בסעיף השלישי לחוק הגנת-הפרטיות: "מדעת, במפורש או מכללא". די לחוק בכך, שבנסיבותיו של ענין נמצא כי הנפגע השלים עם הפגיעה בפרטיותו או עם הסיכון להתרחשותה, אפילו אם לא הוא עשה כן במלים מפורשות אלא אך במשתמע, למשל בהתנהגות או במחדל. במקרה כזה, אפילו שהפרטיות נפגעה, נמצא מקום שלא לקבוע כי בפוגע התקיים היסוד הנורמטיבי שבעוולה של פגיעה בפרטיות.

35. פרשתי לעיל את מסקנתי, והיא שייכת גם לכאן, כי אין לראות בתובעים מי שנתנו פומבי למספרי-הטלפון שלהם כדי שיוכלו להתקשר אליהם ולהטרידם בענינים כמו אלה, שבאו בפרסומיה של הנתבעת. אין צורך לחזור על הדברים. עיקר לעניננו הוא כי אותה פומביות, שניתנה למספרי-הטלפון, אינה יכולה להיחשב, בשום פנים, הסכמה או הסכמה-מכללא לפגיעה בפרטיות. בשום אופן אינני רואה מי מהתובעים שלפני מי שהסכים, ולו במשתמע, לכך שבמספר-הטלפון האישי שלו ייעשה שימוש לאותן מטרות נזכרות, כלומר לפגיעה בפרטיות.

הסכמה מכללא של "אישיות ציבורית"

36. אלא, שההגנה הוסיפה וטענה כי בעצם-חתירתו של כל אחד מהתובעים להשפעה ציבורית או, למצער, בהשלמתו עם מעמד של מי אשר יש לו יד בעניני-הציבור; של מי, שמופר

כמוביל של דעת-קהל ושל מי, שהותיר מאחור את חייו הפרטיים על מנת להתמקד במטרות ציבוריות, יש לראות משום "הסכמה", השומטת את הקרקע מתחת לאיסור על פגיעה בפרטיותו. טענה מעין זו עולה, לא אחת, הן בהקשר של חוק ההגנה על הפרטיות והן בענינו של חוק איסור לשון-הרע. היא נשענת על הרציונאל כי משבחר אדם להיעשות "דמות ציבורית" ולמצער השלים עם מעמדו זה, עליו לשאת גם במחירים הכרוכים בכך ולוותר על מידה של פרטיות, כמו גם על מידה מקובלת של רגישות לשם הטוב.

37. איני מקבל, ראשית, את נקודת-המוצא העובדתית לטענה הזו. לדעתי, התובעים אינם "דמויות ציבוריות" יותר מן הנתבעת. הם אינם דמויות ציבוריות במובן, המצמצם את זכויותיהם החוקתיות או מיישם קנה-מידה שונה מזה של אדם מן היישוב בהגנה עליהן. התובעים אמנם פועלים, איש בעשייתו, להשפעה על דעת-הקהל בזירה הציבורית. ברם בדבר זה, לבדו, אין די לעשותם "אנשי-ציבור". התובעים לא נטלו על עצמם "שליחות" ציבורית. איש לא הסמיכם לדבר בשמו של הציבור. איש מהם אינו אוחז בסמכויות, שהקנה לו הציבור. איש מהם אינו יכול לחייב מי מבני-הציבור לשעות לדבריו. כל אחד מן התובעים פועל כאדם פרטי, שהיבטים שונים באופן-התנהלותה של המדינה מטרידים אותו ואין הוא משלים עמם. לשם ביטוייה של עמדתו ולשכנוע בצדקתה לוקח כל אחד מהתובעים חלק בשיח הציבורי, התוסס, רב המשתתפים ורב הפנים, המסב את עצמו על אירועי-המציאות. בזאת, כאמור, אין התובעים שונים מאחרים אשר נוטלים חלק בשיח הזה ובהם הנתבעת.

38. ברם אפילו הנחתי את היפוכו של דבר, היינו כי יש למקם את התובעים על הרצף של "אישי-ציבור" (גם אם בדרגה נמוכה בהשוואה לנבחר-ציבור או לנושאים בכהונה ציבורית), עודי סבור כי אין לראותם מי, שהסכימו לוותר על פרטיותם ועל טענה לפגיעה בה.

"אדם הנעשה 'דמות ציבורית'", קבע כבוד השופט בן בענין ונטורה הנזכר, "למשל בכך שנושא הוא משרה ציבורית נעלה, נותן בזה הסכמה מכללא לפירסום ענייניו הפרטיים בשטחים נרחבים" (ע"א 439/88 הנ"ל, בעמ' 822). לפי גישה זו, מי שהוא איש-ציבור אינו יכול, ככלל, לטעון לפגיעה בפרטיותו במגוון של נושאים, הואיל ומראש הוא ויתר על צפייתו לפרטיות. בשורה של תחומים, אמצעים ודרכי-פעולה אין פגיעה בפרטיות, משום שמי שבחר להיות איש-ציבור השלים, מראש, עם צמצום היקפה של זכותו לפרטיות.

קביעה זו נראית לי קשה. מן הבחינה התורתית, קביעה כי איש-ציבור לא זכאי, א-פריורי, ליהנות מפרטיות בשורה ארוכה של תחומים מאיימת להובילנו אל המישור של הגדרת-היקפה

של זכותו לפרטיות, להבדיל מסוגיית-ההגנה עליה. דבר זה לא רק שלא יוכל להיעשות באמצעותה של נורמה אשר מתחת לזו החוקתית, אלא שהוא עלול לשלול הגנה על הפרטיות אפילו כשהדבר נחוץ. במישור התת-חוקתי "מפשיטה" קביעה זו את מנגנון-האיזון שבחוק הגנת-הפרטיות ממעלתו העיקרית – רגישות לנסיבות הפרטניות והתאמתה של התוצאה למאפייניו של כל מקרה לגופו. היא מחליפה את המנגנון הזה בנקודת-איזון קבועה וידועה מראש, השוללת לכתחילה הגנה על פרטיותם של אנשי-הציבור בנושאים הללו, תהאנה הנסיבות אשר תהאנה.

לא כך מתחייב ממהותה של הגנה על זכויות-האדם. לא כך מתחייב מהפעלתו של הדין, שיחד משפטנו להגנה על הזכות לפרטיות. לא בכדי מאן בית-המשפט העליון לקבל עמדה משפטית שכזו. באחת הפרשות נדונה טענה ולפיה מימון, שניתן לאיש-ציבור בידי-המדינה, שולל מראש את כוחו לטעון לפרטיות של המטרות אשר לשמן הוקצה המימון הזה. לפי טענה זו, לא זו בלבד שזכותו של איש-הציבור לפרטיות אינה מקיפה, לכתחילה, ענינים שבהם מתחרה בה ענינו של הציבור בפיקוח על משאביו; אלא שאפילו אם נכיר בתחרות כזו, נדונה היא מראש להיות מוכרעת לחובתו של איש-הציבור, ללא קשר לנסיבות-המקרה. בית-המשפט העליון דחה, כאמור, טענה זו. נפסק: "הזכות לפרטיות איננה נעלמת באופן אוטומטי כל אימת שמושא הזכות ממומן על-ידי הציבור" (ע"מ 1417/19 התנועה לחופש המידע נ' משרד ראש הממשלה, בפסקה 36 לפסק-דינו של כבוד המשנה לנשיאה (בדימוס) חנן מלצר (פורסם באתר הרשות השופטת 11.7.2021)). תחת זאת מיקד בית-המשפט את ניתוחו במטרותיו הפרטניות של המימון אשר נמצאו, בנסיבותיה של אותה פרשה, דבר שמענין-הציבור הוא לגלותו (שם, מפסקה 46 לפסק-הדין).

39. אכן, לא כל פרט על אודותיה של "דמות ציבורית" – הפקר לידיעת-הקהל הוא. היותו של אדם "איש-ציבור", לבדה, אינה מפשיטתו עירום מכל זכות לפרטיות. אין היא מפקיעה מראש את זכותו לאיזה ענינים פרטיים, שאין הציבור רשאי בגישה חופשית אליהם. אין "הכנפיים" של היתר לפגיעה בפרטיות] פרוסות לאינסוף" – לשונו היפה של השופט רובינשטיין ברע"פ 10462/03 הראר הנ"ל, בעמ' 91. לא כל מידע על אודותיה של דמות ציבורית עולה כדי "קניינו של הציבור" (בג"ץ 5870/14 חשבים ה.פ.ס. מידע עסקי בע"מ נ' הנהלת בתי המשפט, בפסקה ל"ב לפסק-דינו של השופט רובינשטיין (פורסם באתר הרשות השופטת 12.11.2015)).

40. אך גם ההפך אינו נכון. אין פירושם של דברים כי להיותו של אדם איש-ציבור לא צריכה להיות כל משמעות שהיא. לנתון זה עשוי להיות משקל בין יתר-השיקולים הרלוונטיים. בכוחו להשפיע על מיקומה של נקודת-האיזון הנכונה. "יש ליתן", נקבע באחת הפרשות, "משקל מיוחד

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

לחופש הביטוי [ב]כל הנוגע לענייני הציבור ולגופים ולאנשים הנושאים משרות ציבוריות, או שהם בתפקידים של ציבור עניין בהם" (ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840, 866 (השופט ברק) (1989)).

"פרסום הנוגע במישרין למילוי התפקיד הציבורי של נושא משרה ייחשב לפרסום בעל חשיבות ציבורית רבה, בין שמדובר בהבעת עמדה על מדיניותו של האיש, ובין שמיוחסת לו רשלנות מקצועית או שחיתות", נפסק במקרה אחר (רע"א 3614/97 אבי יצחק, עו"ד נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד נג(1) 26, 57 (כבוד השופט אליעזר גולדברג) (1998)). בעניין שלישי הוטעמה אבחנה בין "שיחות פרטיות של נושא משרה [ציבורית] עם אדם פרטי מן השורה" לבין שיחות עם "שחקן בזירה הציבורית, בעל זיקה או השפעה ברשות הציבורית או בזירה הציבורית, אשר בשל מעמדו או עסקיו ועיסוקיו, הוא עשוי להיות מושפע מהחלטותיהם של גורמי השלטון" (עע"מ 7678/16 דרוקר הנ"ל, בפסקה 22 לפסק-דינו של השופט מזוז (פורסם באתר הרשות השופטת 7.8.2017)). בדומה נמצא מקום להבחין בין "מידע על אודות שיחות פרטיות של נושא משרה ברשות ציבורית" לבין "מידע על אודות שיחותיו בתפקיד" (שם, שם. ההדגשות הן במקור).

41. ללמדנו כי ראש וראשונה נדרש קשר רציונאלי – אחד מיסודותיה של מידתיות במשפט – בין תוכנו של המידע המגולה ובין פעולת-הגילוי, לבין מהות-עשייתה הציבורית של אותה "דמות ציבורית". רק קשר שכזה בכוחו להפקיע, בנסיבות מתאימות, את מעטה-הפרטיות. רשימה, לא סגורה, של אינדיקציות לקיומו של קשר רציונאלי מונה, בין השאר, את תוכנו של המידע; את מיהותו של הגורם, שבפרטיותו מבקשים לפגוע; את מיהותו של מבקש-החשיפה; את הנסיבות שבהן התגלה המידע ואת הנסיבות, שבהן מבקשים לחשפו.

42. מרכיב שני, גם הוא מן המידתיות, מבכר פעולה, שאף אם פוגעת היא בפרטיות, עושה זאת במידה המעטה ביותר האפשרית (בלי לוותר על תכלית-הפעולה). כך, בייחוד, הוסדרה בפסיקה שאלת-ההפגנה בקרבת-בתיהם של אנשי-ציבור. בעניין דין הנזכר הייתה עמדת-הרוב כי אין לאפשר הפגנה סמוכה לביתו הפרטי של איש-הציבור אם ישנו אמצעי חלופי, שבכוחו להשיג את אותה המטרה בפגיעה פחותה בזכות לפרטיות, דוגמת הפגנה ליד משרדו הציבורי, שאינו בבית (בג"ץ 2481/93 הנ"ל, בעמ' 482 ו-488). "גלגול" מאוחר של הסוגיה יישם מרכיב זה של מידתיות במובן של הכרה בסמכות-המשטרה לקבוע תנאים להפגנה כזו, ובכוחם לצמצם את הפגיעה באיש-הציבור בלי לשמוט את הקרקע מתחת לזכות-ההפגנה (בג"ץ 5078/20 פדידה נ' משטרת ישראל, מפסקה 21 לפסק-דינו של כבוד השופט עוזי פוגלמן ובפסקאות השנייה

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

והשלשית לפסק-דינה של כבוד השופטת יעל וילנר (פורסם באתר הרשות השופטת 19.8.2020)).

43. ברם אפילו קודם, שנדרשים אנו לבחון את הפגיעה בפרטיות לפי מידתה, שומה עלינו לשאול כלום משרתת היא תכלית ראויה. התכלית צריכה להיות כזו, שהיא מגשימה ענין ציבורי חשוב דיו, אשר קידומו מצדיק לפגוע בפרטיות באופן ובמידה, שנושאת עמה הפעולה הפוגענית. כך, בעוד שנהיר כי פגיעה בפרטיות לשם הבטחתו של חופש-הביטוי או ההפגנה היא, ככלל, ראויה, הרי שנפסק כי אם תכליתה אינה, אלא, להפעיל על איש-הציבור לחץ פסול – אין התכלית הזו הולמת. לחץ פסול הוא, בפרט, זה המבקש להשפיע על איש-הציבור לשנות מעמדו או מפעולותיו רק כדי להפסיק את תוצאותיה הקשות של חדירה לפרטיותו (בג"ץ 456/73 הרב כהנא נ' מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל (פורסם במאגרים 16.12.1973); בג"ץ 1983/17 נפתלי נ' היועץ המשפטי לממשלה, מפסקה 15 לפסק-דינו של השופט מזוז (פורסם באתר הרשות השופטת 27.4.2017)).

בבחינתן הן של שאלת-התכלית והן של סוגית-המידה רואה עוד הדעת משמעות למיקומו של הנפגע על הקשת של "אישי-ציבור". "עוצמת האינטרס לאסור פעולות מחאה מול ביתו הפרטי של איש ציבור", הוסיף השופט מזוז ופסק, "בנימוק שמדובר בהפעלת לחץ לא לגיטימי כאמור, אינה בעלת משקל זהה בכל המקרים. לא הרי נבחר ציבור כהרי עובד ציבור, ולא הרי עובד ציבור בכיר כהרי עובד ציבור זוטא..." (שם, בפסקה 18. ההדגשה היא במקור).

44. בענין שלפנינו, אפילו ימצא – בניגוד לקביעתי אשר לעיל – כי יש בכל אחד מהתובעים מידה של "ציבוריות", המצליחה להכניסו למעגל של "אנשי-ציבור", הרי שמידה זו היא מעטה למדי. לדעתי, אין לראות איש מהתובעים מי שהסכים, ולו לפי בחינה אובייקטיבית, לוותר על פרטיותו בקשר להפצתו של מספר-הטלפון האישי שלו ובקשר לתכנים הפוגעניים שהניבה ההפצה הזו.

ו. הגנות שבחוק

45. ניתן אפוא לקבוע, ללא קושי, כי הנתבעת עברה על האיסור החוקי לפגוע בפרטיותו של כל אחד מן התובעים. התנהלותה קלעה ליסודותיה של העוולה הנזיקית של פגיעה בפרטיות. כלום יבקש הדין "לבוא עמה חשבון" על כך, בדרך של מציאתה אחראית בנוזיקין? כאן שָׁבָה ומתייצבת, במלוא-קומתה, שאלת-האיזון בין הזכות לפרטיות לבין ערכים מתחרים, שלשמם נהיה מוכנים לגרוע מידה מן ההגנה עליה. במבנה המיוחד של דיני-הנזיקין שלנו עוסקות בשאלה

זו, בפרט, הוראות שקבע המחוקק להגנתו של הפוגע. בחוק הגנת-הפרטיות מנויות אלו בפרק השלישי וכותרתו: "הגנות".

החוק מונה שורה של הגנות אשר, בהתקיים איזו מהן, נשללת אחריות בנזיקין גם ממי, שפגע בפרטיותו של אחר. רשימתן הסגורה של הגנות אלו מעוגנת בסעיף 18 לחוק. חלק מן ההגנות הן הגנות "מקוריות" לחוק וחלקן מופיע ברשימה זו על דרך של שאיבה מהוראותיו של "עמיתו", הוא חוק איסור לשון-הרע. כך, בפרט, קובע סעיף 18(1) לחוק הגנת-הפרטיות כי אם הפגיעה בפרטיות נעשתה בפרסום, שהוא חלק מהליך בבית-המשפט, יזפו הערכים החשובים של נגישות לבתי-המשפט ושל ניהולו של הליך יעיל והוגן, לעדיפות על פניה של הזכות לפרטיות. סעיף 18(2)(ג) לחוק מעניק בכורה לעניניו האישיים של הפוגע, אם הוא פעל בתום-לב ונאלץ לפגוע בפרטיות על מנת להגן על אינטרס אישי חשוב שלו. סעיפים 18(2)(ב) ו-18(3) לחוק מצדיקים פגיעה בפרטיות אם מטרתה היא לקדם ערכים מוסריים, חברתיים וציבוריים חשובים.

46. הפכתי בהוראות הללו ובקתר-ההגנות שבחוק, חזור והפוך, ולא מצאתי איזו מהן שתוכל לעמוד לימינה של הנתבעת. פרסומיה, שפגעו בפרטיותם של התובעים, לא נעשו בגדרו של הליך לפניהן של ערכאות. הפגיעה הייתה מסתברת וקלה לצפייה. תוכנם של הפרסומים, שהנתבעת הקלה בו ראש שוב ושוב – "כולם יודעים ששקמה ברסלר היא פרופסור ושהיא לא מוכרת ביצים, זה הכל היה בתום לב, באירוניה ואני מחקתי את זה שעה שעתיים או אחריו" (פרוטוקול, בעמ' 67, 29-32) – לא נועד למלא "חובה חוקית, מוסרית או חברתית", שרבעה לפתחה. הפרסומים לא נועדו "להגן על ענין אישי" של הנתבעת. הם לא נעשו אגב עיסוקה המקצועי. הם לא נעשו לשם גינוי או הכחשה של לשון רעה, שהושמעה על הנתבעת. הפגיעה הייתה בדרך של פרסום כוזב ברבים – ענין שהחוק רואה בשלילה רבה. הפרסומים אפילו לא נועדו – ועל כך מלמדים לא רק כוונתה המוצהרת של הנתבעת אלא גם תוכנם – להביע עמדה על עמדותיהם הציבוריות של התובעים או על התנהלותם במישור הציבורי. הם לא נועדו לבקר את אופיים, את מעשיהם או את התנהלותם של התובעים. הם לא נדרשו לשם בירורה של איזו שהיא אמת או לשם ליכונם של חילוקי-דעות.

אכן, הנתבעת פגעה בהיבט גרעיני של הזכות לפרטיות – זכותו של אדם שלא יחדרו אל רשות-היחיד שלו ורבים מהיבטיה מתנהלים כיום בטלפון הנייד. היא לא שירתה תכלית מעשית זולת הטרדתם של התובעים וירידה לחייהם. שום קשר רציונאלי לא התקיים בין תוכנם של הפרסומים לבין עשייתם של התובעים בתחום הציבורי. בהיותם כוזבים וריקים מתוכן מהותי, לא תרמו פרסומיה של הנתבעת דבר לשוק-הרעיונות של שיח חופשי. הם לא העירו שיח פומבי

קונסטרוקטיבי. כוחם היה אך בליכוי של שנאה ושל כעס. הם תרמו מעט מאד, אם בכלל, לכוחה של הנתבעת לבטא, כחלק מן האוטונומיה האישית שלה, את עמדותיה ואת הערכים הקרובים ללבה. פגיעתם עלתה, באורח מובהק, על התועלת שבהם, מכל בחינה שהיא. מכלול זה של נסיבות העמיד אפילו את ההגנה על חופש-הביטוי של הנתבעת בנחיתות אל מול זכותם של התובעים לפרטיות.

47. נכון יהיה אפוא לקבוע, על יסודו של כל מה שנכתב לעיל, כי בתחרות בין הזכות החוקתית היסודית לפרטיות לבין עניניה של הנתבעת וענינו של הציבור, יצאה ההגנה על הראשונה וידיה על העליונה. אל מול הפגיעה בפרטיות ולה גרמה הנתבעת, לא העמיד הדין שום ערך נגדי – פרטי או ציבורי – שבנסיבות-הענין נמצא חשוב להגן עליו, על חשבונה של הזכות לפרטיות. הרי לך דוגמה מובהקת לפרסומים, המוכרים בגדרה של הזכות לחופש-ביטוי אך אינם ראויים, בנסיבות-פגיעתם בזכות יסודית אחרת, להגנה במקרה המסוים.

ז. הדרישה לקיומו של נזק

48. יוצריו של חוק הגנת-הפרטיות ראו מקום, בתיקון התשיעי לו (חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 9), התשס"ז-2007, ס"ח 366), להוסיף מסלול של תביעה ללא צורך בהוכחתו של נזק. מנגנון שכזה אינו זר לחקיקת-הנזיקין שלנו. תכליתו היא להקל עם תובעים בתחומים, שבהם עלולים הוכחתו של נזק וכימותו להיות קשים, על אף שיש יסוד לעילתה של תביעה. דרכם של תובעים במסלול שכזה יכולה לצלח אם יוכיחו כי התקיימו בענינם יסודותיה של העוולה גם בלי שניתן להתחקות אחר פרטיו של נזק אשר נגרם להם בעוולה הזו. שקלול-התמורות ("טרייד אוף"), הנלווה למנגנון זה מציב, אל מול ההקלה הדיונית הגלומה בו, הגבלה של הסכום אשר ניתן לתבוע. לבית-המשפט מוקנה שיקול-הדעת לפסוק פיצוי עד לתקרה הנקובה בחוק ולא מעבר לה.

49. חשוב להדגיש, עם זאת, כי פטירתם של תובעים מן הצורך להוכיח נזק אינה נוטלת מן ההוראה הנזיקית את אחד מאדניה העיקריים ובלעדיו לא תהא לה תקומה: את יסוד-הנזק עצמו. במקרים, שבהם הוכח לפניו של בית-המשפט כי לא נגרם נזק כלל, לא יהא מקום להטלתה של אחריות בנזיקין וממילא לא לפסיקתה של תרופה, אפילו הוכחו יסודותיה של עוולה ואפילו הוליכה התביעה את עצמה במסלול שללא הוכחה של נזק.

50. חומר-הראיות שלפני מוליך למסקנה ברורה כי פרסומי-הנתבעת הזיקו לתובעים. בהיות הפגיעה משום הטרדה, הפרעה, בזבוז-זמן וגרימתה של תחושה רעה, קשה מאד לכמתה. מנגנון של פיצוי ללא הוכחתו של נזק מתאים, לפיכך, מאד למקרה שכזה. לא נרצה לשמוט את הקרקע

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

מתחת לאחריות בנזיקין רק משום, שהתובעים יתקשו להוכיח את שיעורו של הנזק הזה או את פרטיו המדויקים.

המסקנות כי נגרם נזק וכי היה זה בשל פרסומי-הנתבעת – יסוד של קשר סיבתי – משלימות את הנדרש בהטלתה על הנתבעת של אחריות בעוולה של פגיעה בפרטיות.

הוצאה של לשון-הרע

א. הזכות החוקתית, הנגזרת, לשם טוב

51. הזכות החוקתית לשם טוב אינה מנויה, מפורשות, באיזה מחוקי-היסוד. קשה להתחקות על הנסיבות ה"היסטוריות", שהובילו לכך, אך אין שום ראיה לכוונת-מכוון של הפנסת להותיר היבט חשוב זה של זכויות-הפרט מחוץ למטריית-ההכרה החוקתית. את מה, שהכה שורשים עמוקים בהלכה הפסוקה שנים קודם ליצירתה של מגילת-הזכויות החוקתית, לא ביקשו יוצריהם של דברי-תחיקה אלה לעקור. תובנה זו ומהותה של הזכות לשם טוב הולוכו למסקנה מתבקשת אחת: יש לראות את הזכות נגזרת מן הרעיון החוקתי, הרחב, של הכרה בזכותו של אדם לכבוד.

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו מוסיף וקובע:

2. שמירה על החיים, אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של
הגוף והכבוד אדם באשר הוא אדם.

הפסיקה, שקבעה את היקפה של הזכות לכבוד-האדם לפי "מודל ביניים", שאינו צר אך גם אינו רחב יתר על המידה (בג"ץ 6427/02 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' כנסת ישראל, פ"ד סא(1) 649, 682 (2006)), מנתה את הזכות לשם טוב עם נגזרותיה. ברק כינה את הזכות לשם טוב אחת מ"בנותיה" של הזכות לכבוד-האדם (אהרן ברק כבוד האדם – הזכות החוקתית ובנותיה 615 (2014)). "הכול יסכימו", נקט כבוד השופט מישאל חשין עמדה זו בשינוי מגדרי קל, "כי כבוד האדם פורש עצמו על שמו הטוב של האדם. שמו של אדם הינו בנו-בכורו [של כבודו]" (בג"ץ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, פ"ד נג(3) 866, 817 (1999)).

ב. ההגנה על הזכות לשם טוב

52. כמו ענינה של פגיעה בפרטיות, מיוחד המישור התת-חוקתי במשפטנו דבר-חקיקה פרטני, שהוא אחד מהאמצעים שבדין להגנה על הזכות לשם טוב. חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 קובע את יסודות-העוולה של הוצאת-דיבה ואת התנאים להטלתה של אחריות

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

בנזיקין בעוולה זו. הסעיף הראשון לחוק פותח וקובע, בארבע חלופות, מהו דבר, שיש בו הוצאה של לשון-הרע:

1. לשון הרע מהי לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו

מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או

תכונות המיוחסים לו;

(3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה

ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו,

במשלח ידו או במקצועו;

(4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו,

מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית

או מוגבלותו".

סעיף זה אינו אך הצהרתי. הוא מעמיד מסננת ראשונה בדרכם של ביטויים, העומדים לבחינת-החוק. "החוק מונה", כתבתי בפרשה קודמת, "ככל דבר-חקיקה המבקש לאזן בין זכויות-יסוד ובין אינטרסים מתחרים, שורה של מסננות ולכל אחת משקל סגולי לפי תכונותיה התרומיות ולפי מיקומה ה'גיאוגרפי'. כבר בסעיף [הראשון לחוק] מותקנת מסננת חשובה. בשל תפקידו [המסנן של הסעיף הראשון לחוק אינני סבור כי יש לקרוא את מילותיו כפשוטן. אחרת חזקה על מרבית-הביטויים, הנדונים לפניהן של הערכאות כי יצלחו את הסעיף הזה ללא קושי. לדעתי, המרכיב אשר דורש כי הפרסום 'עלול להשפיל, לבזות ולפגוע' – לשונן המקובצת של ארבע החלופות שבסעיף, נועד לחסום את כניסתם אל בין כתליו של החוק של פרסומים אשר לאור מכלול-הנסיבות אינם נחשבים בעיניו של נמען סביר – אפילו שהם שליליים מטבעם – כאלה שיש בהם לפגוע בשמו הטוב של נושאם" (ת"א (שלום תל אביב-יפו) 39556-08-18 ע"ד ברנד נ' אירוס, בפסקה 14 לפסק-דיני (פורסם במאגרים 5.10.2020)).

ג. לשון-הרע על "אנשי-ציבור"

53. הפסיקה בענינים של לשון-הרע לא התעלמה מהבדלים אפשריים בין תובע, שהוא אדם מן השורה לבין מי, שהוא "איש-ציבור" (ראו, בפרט, את סקירתו המקיפה של שנהר, דיני לשון הרע לעיל, בעמ' 124). מחד גיסא הוכרה העובדה כי, לאיש-ציבור, פעמים רבות השם הטוב הוא

נכס שאין שני לו (ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נ(2) 607, 621 (2002); ע"א 89/04 ד"ר נודלמן נ' שרנסקי, בפסקה 19 לפסק-דינה של כבוד השופטת אילה פרוקצ'יה (פורסם באתר הרשות השופטת 4.8.2008)). "בהיכנסו לפעילות ציבורית אין איש הציבור משיל מעליו את כבודו ואין הוא חושף עצמו לכל דבר-דיבה. אדרבא, שמו הטוב חשוב לו, לעיתים, באופן מיוחד, שהרי בלעדיו יתקשה לפלס את דרכו ללב הציבור" (רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, בפסקה 19 לפסק-דינו של השופט ריבלין (פורסם באתר הרשות השופטת 12.11.2006)).

54. מאידך גיסא, ההכרה במעמדו הרם של חופש-הביטוי הפוליטי (להבדיל מהיבטים אחרים של חופש-הביטוי וראו בג"ץ 606/93 קידום יזמות ומו"לות בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד מח(2) 12, 1 (כבוד השופטת דליה דורנר) (1994); בג"ץ 10203/03 "המפקד הלאומי" בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב(4) 761, 715 (כבוד השופטת מרים נאור) (2008)) השמיעה, מאליה, הבנה כי אנשי-ציבור עלולים להיות חשופים, יותר מאחרים, לביטויים פוגעניים וכי נקודת-האיזון בין זכותם לשם טוב לבין חופש-הביטוי עשויה למצוא עצמה, פעמים רבות, קרובה יותר לזה האחרון (ע"א 214/89 אבנרי הנ"ל בעמ' 866; רע"א 817/23 עמותת חוזה חדש נ' ח"כ זוהר, בפסקה 15 לפסק-דינו של כבוד השופט נעם סולברג (פורסם באתר הרשות השופטת 30.5.2023)).

הפסיקה הוסיפה והטעימה את חשיבותם של שיח ציבורי, של ביקורת ציבורית ושל יכולת פיקוח ובקרה על עשייתם של אנשי-ציבור, שאחד האמצעים החשובים בנקיטתם הוא הביטוי החופשי. "יש הסבורים כי קשה לנתק דיון חברתי בעמדות וברעיונות שיש לציבור עניין בהם, מדיון בבעלי הדעות ובהוגי הרעיונות", כתבה כבוד השופטת ביניש מתוך הבנה כי לא אחת כרוכים הדבר זה בזה (ע"א 1104/00 אפל הנ"ל, בעמ' 621). פרק-ההגנות שבחוק איסור לשון-הרע אף ייחד לביטויים על אודותם של אישי-ציבור את ההגנה הפרטנית שבסעיף 15(4) לו ומתייחסת ל"פרסום" [ש]היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות".

55. גם בהקשרה של הזכות לשם טוב הועלתה הטענה ל"הסכמה מכללא" של איש-הציבור להיות חשוף יותר לפגיעה בשמו הטוב (ע"א 439/88 ונטורה הנ"ל, בעמ' 822). "סף הסיבולת המצופה מ[אנשי-]ציבור בשום פנים אינו סף הסיבולת המצופה מן הציבור הכללי" (דנ"פ 7383/08 אונגרפלד נ' מדינת ישראל, פ"ד סה(1) 23, 64 (המשנה לנשיאה ריבלין) (2011)). איש-הציבור, הוערך לבסוף, עשוי להיות נגיש יותר מאחרים למידע ולכלים, שיאפשרו לו להגן

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

על שמו הטוב ולתקן, שלא בדרך של הגשת-תביעה בלשון-הרע, פגיעה בשם הזה (ע"א 1104/00 אפל הנ"ל, בעמ' 621. אך ראו שנהר, דיני לשון הרע לעיל, בעמ' 119).

יש שנפסק, אפילו, כי כבר בסעיף הראשון לחוק איסור לשון-הרע עשויים ביטויים פוגעניים על אנשי-ציבור להיות מסוננים החוצה, משום ששומע סביר יראה אותם חלק מן ה"סיכון המקצועי" אשר איש-הציבור נוטל על עצמו ולא יחשיבם פוגעניים או מבזים (ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, 570 (הנשיא ברק) (2004); ע"א 7380/06 חטר-ישי נ' גילת, בפסקה 39 לפסק-דינה של השופטת נאור (פורסם באתר הרשות השופטת 2.3.2011). ראו, מנגד, את עמדתה החולקת של השופטת פרוקצ'יה בע"א 89/04 ד"ר נודלמן הנ"ל, בפסקה 30 ואת פסק-דינו של השופט עמית בע"א 3322/16 איי די איי חברה לביטוח בע"מ נ' לשכת סוכני ביטוח בישראל, בפסקה 22 (פורסם באתר הרשות השופטת 30.4.2017)).

את הדואליות, הכרוכה במענה לשאלה של לשון-הרע על איש-ציבור תיאר כבוד השופט צבי זילברטל בדבריו הבאים: "מחד גיסא, המעמד הציבורי כרוך מטבעו בחשיפה ציבורית ובגילוי נכונות להיחשף לביקורת, כמו גם בנגישות קלה יחסית לאמצעי התקשורת; ומאידך גיסא שמו הטוב של איש ציבור והמוניטין שלו נפגעים פגיעה קשה יותר מפרסומי לשון הרע. התשובה לשאלה באיזה כיוון תשפיע העובדה שהאדם הוא דמות ציבורית נגזרת מאיזון זהיר בין השיקולים השונים" (רע"א 5022/13 הרב יצחק נ' דנון תקשורת בע"מ, בפסקה התשיעית להחלטתו (פורסמה באתר הרשות השופטת 8.9.2013)).

56. עם שניתנת הדעת לאותה דואליות ולצורך באיזון, דומני כי אפשר לצרור יחד את האמנות השיפוטיות הבאות, שתהאנה נכונות בכל מצב של דברים:

[1] אין לקבוע, א-פרירי, סטנדרט-אחריות אחר או אמות-מידה פרשניות אחרות, של איזה מן הרכיבים בחוק איסור לשון-הרע, כשהטוען ללשון-הרע הוא איש-ציבור. לענין זה ראו, במיוחד, את קביעתו של השופט סולברג, לא מכבר, ברע"א 6557/20 ערוך 10 החדש בע"מ נ' שרת התרבות והספורט – ח"כ מירי רגב, מפסקה 53 לפסק-דינו (פורסם באתר הרשות השופטת 13.3.2024).

[2] על הפרסום הנבחן לבטא זיקה למהות-עשייתו של "איש-הציבור". פרסומים, שאינם רלוונטיים כלל לאותה עשייה ציבורית, לא יוכלו לשאוב כוח, בתביעה של לשון-הרע, מן העובדה

שהם נעשו על "איש-ציבור". מנגד, ככל שהביטוי שייך יותר למהות-עשייתו הציבורית של נושא, יהא להיותו של נושא-הפרסום – איש-ציבור, יותר משקל במלאכת-האיזון הנערכת.

[3] על פרסומים המבקשים להם, מכוחו של סעיף 15 לחוק איסור לשון-הרע, הגנה השואבת מהיותו של נושאם – "איש-ציבור", להיעשות בתום-לב. זוהי דרישת-יסוד בהגנות שלפי סעיף 15 ועל מהותה המורכבת עמדתי בעבר:

"תום-הלב", במובנו בסעיף 15 לחוק איסור לשון-הרע אינו חופף את המשמעות ה'עממית' של מושג זה. אין פירושו בהכרח כי מי, שפעל שלא 'בתום-לב', התכוון לפגוע; לכַב או שנהג בזדון. אלא, זהו תום-לב משפטי. הוא נדרש ליסודות סובייקטיביים ואובייקטיביים גם יחד, היינו לא רק למחשבתה או למניעה, בפועל, של המפרסמת אלא גם לאלה של [מפרסמת] 'סבירה'. גדריה של חובת תום-הלב ומהותה נקבעים לפי מטרותיו של חוק איסור לשון-הרע ובייחוד לפי יסודותיה הייחודיים של כל אחת מן ההגנות שבסעיף 15 "ת"א (שלום תל אביב-יפו) 54653-02-14 אגודת העיתונאים בתל אביב (ע"ד) נ' רשות השידור, בפסקה 25 לפסק-דיני (פורסם במאגרים 1.9.2021).

ד. לשון-הרע על התובעים?

57. כפי שכתבתי קודם, לדעתי אין התובעים עולים כדי מעלתם של "אנשי-ציבור" ומכאן שממילא אין יסוד להביא מרכיב שכזה באיזון, הקובע אם יש להטיל על הנתבעת אחריות בלשון-הרע. ברם אפילו נקבע אחרת ואפילו מוקמו התובעים היכן-שהוא בסולם של "אנשי-ציבור", נהיר בעיני כי שום זיקה לא הייתה בין תוכן-פרסומיה של הנתבעת על אודותיהם לבין היותם כאלה. אמת, למעט מניעה של הנתבעת, שראתה נכון לפרסם דבר-מה על התובעים משום עמדותיהם המנוגדות לאלו שלה, דבר בפרסומים לא נקשר, אף לא באורח סובייקטיבי, לעשייתם של התובעים בתחום הציבורי. אין שום יסוד לחשוב כי מי מהתובעים ויתר על מידה של רגישות או נטל על עצמו, בפעילותו, "סיכון" שהוא יופשט מהגדרתו העצמית המקצועית ויוצג אחרת. לפרסומי-הנתבעת לא הייתה, גם את זה כתבתי, שום תרומה לשיח הציבורי ובוודאי שלא לזה, השואב מחופש-הביטוי הפוליטי. בנוסף, ובכך אדבר עוד בהמשך, לא מצאתי כי הנתבעת זכאית ליהנות מאיזו הגנה שהיא, המחייבת תום-לב. כל האמור מוליכני לקבוע, ללא היסוס, כי שום היבט "ציבורי" בעשייתם של התובעים אינו פועל לחובתה של תביעתם כאן. תחת זאת, עלינו

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

לבחון אם, ללא קשר לשאלת-היותם "אנשי-ציבור", עלו פרסומיה של הנתבעת כדי לשון-הרע על התובעים.

58. שאלת-החלתו של הסעיף הראשון לחוק איסור לשון-הרע, בנסיבותיה של הפרשה שלפנינו, הטרידה אותי מראשיתו של הדיון. שאלתי את עצמי, ובעקבות כך את הצדדים, אם פרסומיה של הנתבעת קלעו לאיזו מארבע החלופות שבסעיף והן תנאי מקדים לשקילת-החלטה של ההגנה על הזכות לשם טוב. השאלה הסבה את עצמה על העובדה שתוכנם של הפרסומים לא היה כזה, המשמיץ את התובעים, מכנה אותם כינויי-גנאי או כל כיוצא בכך. ענין זה ברור היה על פניו והשאלה הייתה, אפוא, אם משהו אחר בתוכנם של הפרסומים עלול להיתפש פוגעני.

חבל היה לי, בתוך כך, על טרחתה של ההגנה – וגזרה עצמה אולי מאיזה משקל, שנשאה היא על כתפיה קודם לבואה בדלתותיו של בתי-משפט זה – לחלץ מן התובעים אמירה כאילו תביעתם נשענה על ראייתם את עצמם "נעלים" מן האחר. "מה שאתה אומר – שאתה, כ[עוסק] בהייטק, שווה יותר ממי שמוכר טיטולים?", נשאל תובע 4, "אתה חושב שיש לך יתרון, זה שאתה מגדיר את עצמך כהייטקיסט לעומת מי שמוכר טיטולים?" (פרוטוקול, בעמ' 14, ש' 6-7 וש' 15-14). "בעצם אתה אומר שמי שעוסק באבטחה הוא נחות", הוטח בתובע 2 (שם, בעמ' 26, ש' 19). שאלות אלו החמיצו את מהותה של התביעה בלשון-הרע. טענתם של התובעים הייתה, ונותרה, כי הפרסומים פגעו בשם הטוב משום שהם ייחסו להם עיסוקים כוזבים, שחטאו למוניטין אשר בנו הם לעצמם בחייהם, בפרט אלה המקצועיים, בלי לזלזל חלילה באותם עיסוקים, שהגה מוחה הפורה של הנתבעת. אביא מעדותו של תובע 4, מר דרור:

"תובע 4: היא [הנתבעת] פרסמה שם בצורה מאוד

רחבה שאני מוכר חיתולים. אני איש עסקים מכובד ואני פתאום מתעורר בוקר ואני מתחיל לקבל עשרות טלפונים והודעות מאנשים: 'איפה המבצע? איך קונים את זה?' שמע, יש לי מוניטין, אני מופך כאיש חינוך ואני לא מוכר חיתולים.

בית-המשפט: אם היה כתוב שם שאדוני מוכר תפוזים

לדוגמה, אדוני היה רואה בצורה אחרת את הפרסום הזה? כלומר, זה עניין החיתולים שאדוני רואה אותו פוגעני?

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

תובע 4 : אם זה היה 'תפוזים' זה עדיין היה פוגע בי.

אני מניח שאם זה היה 'תפוזים' הייתי אולי
נפגע פחות, אבל זה עדיין פוגע.

בית-המשפט : מה בזה הוא לשון הרע? מה בדבר הזה פגע,
לפי דעתו, בשמו הטוב? עניין החיתולים או
עניין אחר?

תובע 4 : אני יזם הייטק, יש לי מאות תלמידים בכל
העולם, הם מכירים אותי [כזוה]. וברגע
שמתפרסם שאני בן-אדם שאני מוכר
חיתולים, הדבר הזה זה פשוט לשקר על מי
שאני. פתאום [אנשים] צריכים לשמוע שעמי
דרור הוא גם מוכר חיתולים. אני רואה בזה
לשון הרע. אני מניח [שאם] זה היה משהו כמו
'תפוזים', זה גם היה פוגע, אבל אולי בזווית
יותר קטנה..." (שם, מעמ' 13, ש' 10).

תובע 2, מר שביל, השמיע דברים דומים: "הציוץ מציין שאני עוסק בדברים שהם לא
העיסוק האמיתי שלי. זה לא המקצוע שלי, אני לא עוסק בזה, זה מוחק את העיסוק והמעמד שיש
לי ומשנה אותו למשהו שאני לא עוסק בו" (שם, בעמ' 26, ש' 1-17). "[הפרסום] אומר שאני מוכר
טיטולים ומגבונים", העיד גם תובע 3, מר רדמן אבוטבול, "[נעשה] שימוש בשם שלי יחד עם
מקצוע שהוא לא המקצוע שלי, שכמובן אין שום דבר וחצי דבר רע בו, כל עבודה מכבדת את
בעליה כמובן [אך] זו לא העבודה שלי" (שם, בעמ' 40, ש' 7-16).

59. שקלתי את הדברים לעומקם. הגעתי לכלל-מסקנה כי פרסומיה של הנתבעת אכן פגעו
בשם הטוב של התובעים. מסקנתי זו נשענת על שני טעמים ואבקש לבארם כעת. טעם ראשון
מצוי בכך שהפרסומים, שיסוד-מוסד בהם הייתה התייחסות לתחומי-עיסוק, התעלמו התעלמות
מופגנת מן ההיבטים, המגדירים את עיסוקם של התובעים ואת אישיותם. הם החליפו את ההיבטים
הללו בדברים, שבמובהק אינם ממין העניין. הנתבעת לא הקדישה שום חלק מן הביטויים שפרסמה
לתיאורם של התובעים לפי האופן, שבו הם תופסים את עצמם. דבריה התעלמו מן האופן, שבו
נתפשים התובעים בעיניו של אדם "סביר", כלומר בהתבוננות אובייקטיבית. הדברים חטאו,
אפילו, לאופן שבו רואה הנתבעת עצמה כל אחד מהתובעים, שהרי גם לשיטתה ברי כי אין הם
מוכרים ביצים, חיתולים או גדרות-תיל.

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

תכליתו של הפרסום, זולת הטרדתם של התובעים, הייתה הבעתו של זלזול בתובעים ובעיסוקים שבחרו הם לעצמם. מסכים אני, אפוא, לכך שאין זה משנה באורח מהותי לו נכתב היה "ביצים", "חיתולים" או "תפוזים". עיקר הוא כי לא נכתב, שיש להתקשר לתובעת 1 על מנת לברר עמה שאלות מן התחום של פיזיקת-החלקיקים, גם לא שאלות בקשר למחאה שהיא מעורבת בה. לא נכתב, ולו במטרה לפגוע בפרטיות, כי אפשר להטריד את תובע 2 בשאלות על אודות תפקידיו במילואים. לא הוצע להתקשר למי מתובעים 3 ו-4 כדי להתעניין ביוזמותיהם החברתיות, העסקיות או הפוליטיות, בישראל או בעולם. בזלזול זה, בהתעלמות זו מהאופן שבו מגדירים התובעים את עצמם ובהחלפתה של ההגדרה במשהו אחר, רחוק מלבם של התובעים – מצויה, להשקפתי, פגיעה בשמם הטוב.

אדגים עמדה זו בהפניה לפרשה אחרת ובה ניתן בבית-משפט זה, לא מכבר, פסק-דין בתביעה בלשון-הרע. שם טענה התובעת, שהועסקה במשרדו של ראש-הממשלה ובתוך כך גם במעונו הרשמי, כי דיבתה הוצאה רעה בפרסום אשר ייחס לה תפקיד של שמרטפית ומטפלת בילדיו הבגירים של מר נתניהו. התביעה התקבלה, בכל הכבוד בצדק וכך, במקובץ, נפסק:

"[אחד] הרכיבים [בפרסום] התמקד באופן פרסונלי בתובעת ובאופי העסקתה. הקביעה העובדתית כי תחום עיסוקו של אדם מסוים הינו בטיפול בילדים אינו מהווה כשלעצמו משום לשון הרע. אין בכינוי זה משום פגיעה או השפלה. היפוכו של דבר: ייחוס עיסוק כמטפלת משקף למעשה משמעות חיובית מובהקת. [עם זאת], כאשר מטיחים במי שמועסק כעובד ציבור במשרד ראש הממשלה מזה עשרות שנים, כי הלה אינו עוסק למעשה בעבודה מקצועית במשרד הממשלתי אלא בתפקיד של 'מטפלת' ו'בייביסיטר', כי אז מדובר בפרסום דבר שעלול להשפיל את אותו אדם בעיני הבריות ולעשותו מטרה לבוז ולעג, כאמור בסעיף 1(1) לחוק איסור לשון הרע. [התובעת] עבדה בעת הפרסום במשרד ראש הממשלה כעובדת מדינה בתפקידים שונים [ואת] זאת השמיט הנתבע מהפרסום" (ת"א (שלום תל אביב-יפו) -01-2212 21 נבון נ' למברסקי, מהפסקה העשירית לפסק-דינו של כבוד השופט רון גולדשטיין (פורסם במאגרים 18.2.2025)).

הנסיבות לעולם אינן זהות בין מקרה למקרה אולם בשתי הפרשות בחר הפרסום – היה זה אחד מיסודותיו המרכזיים – לייחס לתובעים עיסוק, שאינו משקף את עשייתם ואת האופן, שבו הם מבקשים לבנות את שמם המקצועי ואת המוניטין שלהם. בזאת קיים, לדעתי, הפרסום את תנאיו של הסעיף הראשון לחוק איסור לשון-הרע.

60. פרסומי-הנתבעת קלעו, כנדמה, לכל אחת משלוש החלופות הראשונות של הוראת-הסעיף: פרסום, העלול להשפיל אדם בעיני הבריות, לעשותו מטרה לבוז או ללעג מצדם, לבזותו בשל תכונות המיוחדות לו ולפגוע במשרתו, במשלח ידו או במקצועו. הדברים האלה אירעו אף אם חלק מנמעניהם של הפרסומים, אולי אפילו כולם, לא סברו באמת ובתמים שהתובעים עוסקים במכירה קמעונאית. לשיטתי, די בכך שקוראי-הציוצים סברו כי הדברים שנכתבו מבזים את התובעים ומגחכים אותם – ותעדנה על כך התגובות, שהרימו-גם-הרימו את כפפת-הלעג והבזו – כדי לצלוח את מסננתו הראשונה של חוק איסור לשון-הרע.

ה. הביטוי השקרי, איכותו של השיח הציבורי והסיווג ללשון-הרע

61. טעם שני, התומך בסיווגם של הדברים ללשון-הרע, קשור בתכלית נוספת של חוק איסור לשון-הרע. את טענתה חתמה תובעת 1, פרופ' ברסלר-שוורצמן באמירה: "אני חושבת שה[פרסום] יצר פגיעה בשם הטוב שלי. אני חושבת שאין לשון-רע ב'ביצים טריות' וב'דבש טהור וזול' [אבל] אני חושבת שבאופן שבו הוא נטען זו דיבה לכל דבר. מה שנאמר הוא שקר" (פרוטוקול, מעמ' 54, ש' 22. ההדגשה הוספה). בזאת מצוי העניין.

62. באחת הפרשות שבלשון-הרע, גם היא לא מכבר, מצה השופט סולברג לאמור: "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהילים קא 7). אמירה זו שיקפה תפישה של הדינים של לשון-הרע – אלה, אשר לצד מטרותם היסודית להגן על שמו הטוב של אדם מבקשים גם לשפר את איכותו של השיח ובפרט של השיח הציבורי. בלשונו של השופט סולברג, זוהי "תפיסה הרואה בדיני לשון הרע כלי אפקטיבי שבכוונו להשיא תרומה לשיח הציבורי" (רע"א 6557/20 ערן 10 הנ"ל, בפסקה 56 לפסק-דינו).

הרעיון ולפיו למשפט נועד תפקיד בטיוב-איכותו של השיח הציבורי הועלה בפסיקתו של בית-המשפט כבר בעבר (בג"ץ 10203/03 "המפקד הלאומי" הנ"ל, בעמ' 797 (השופט לוי)). בקביעתו העדכנית עסק השופט סולברג, באורה פרטני, בדינים של לשון-הרע ובראייתם כאלה, שנועדו לסלק מן השיח ביטויים של שקר. עמדה זו שאבה מ**חיבור** פרי-עטם של הפרופסורים Daniel Hemel & Ariel Porat, *Free Speech and Cheap* (2019) משנת 2019

(2019) 46 J. LEGAL ANALYSIS 11 (Talk). בנקודת-המוצא לחיבורם קבעו המחברים המלומדים כי שיח "איכותי" הוא זה, ששיעור-האמת שבו עולה על שיעורם של דברי-השקר. תרומת-הדינים של לשון-הרע לאיכות-השיח תימדד אפוא במידה, שבה הם מסייעים בהפחתת-היקפו של הביטוי השקרי אשר מושמע בגדרו של השיח ובהחלפתו בביטוי-אמת.

ניתוח "מסורתי", המשיכו המחברים, בוחן את שאלת-תרומתם של דיני-הדיבה לאיכות-השיח בשני פרמטרים מרכזיים. מחד גיסא נוהגים לדבר בתוצא (אפקט) התרעתי, שפירושו הפשוט הוא כי דינים "חזקים" של לשון-הרע ידרכנו מתבטאים להימנע מביטויים שקריים. החשש מפניו של חיוב בלשון-הרע יביא, כך, להפחתתם של מתבטאי-השקר ושל ביטויי-השקר אשר בפיהם. מאידך גיסא קם חשש מפניו של תוצא מצנן, שמשמעו הרתעת-יתר של מתבטאים, שהתכוונו מלכתחילה לומר דברי-אמת. התוצא המצנן יניא מי מאלה מהשתתפות בשיח, אם מחמת חששו כי הדין יגיע – בטעות או מתוך העמדתו של הדובר על טעותו – למסקנה כי הדברים הינם שקר; ואם מחמת רתיעתו מן ההוצאות הכבדות, הכרוכות בהדיפתה של תביעה בלשון-הרע.

63. ניתוחם של פורת והמל הציע להביא בחשבון, בנוסף לפועלים היוצאים האלה, תוצא שלישי, שהוא כהיפוכו של זה המצנן ועל כן נקרא שמו: "התוצא המחמם" ("The Warming Effect"; *Id*, at p. 66). במשטר קפדני של לשון-הרע צפויה עלותו של דבר-שקר להיות גבוהה יחסית לזו של דבר-אמת. כמו מאליו אמור הדבר להרחיב את היקפו של השיח האיכותי, זה של דברי-אמת. בעקבות כך ייתפש השיח, בדעת-הקהל, אמין יותר. אנשים, שבעבר שתקו, ירצו להביא את ביטויי-האמת שלהם לשיח כזה, שמקנה משקל ואמינות לדבריהם. תגבר הנכונות להשקיע בהשמעתם של ביטויי-אמת (למשל: באמצעותה של עיתונות חוקרת, שהיא יקרה יותר מעיתונות "דווחנית" בלבד). תצטמצם השפעתו של האפקט המצנן, לעתים עד כדי "קיצוץ" ממש. הגברת-אמינותו של השיח ועמה הגברתה של מידת-האמינות של ביטויים על אודותיה של התנהגות חברתית שלילית, עשויה להקל, בתוך כך, על חשיפתה של התנהגות כזו ועל הנעתם של אנשים להתגייס ("*mobilize*" ; *Id*, at p. 80) נגדה.

בלשון בהירה, במלוא-הכבוד, ביאר השופט סולברג עמדה זו:

"תחת משטר של דיני לשון הרע אפקטיביים, דובר שקרים ישא באחריות משפטית לדבריו, וכתוצאה מכך תחול עליה ב'מחיר' הנלווה לפרסום דברי שקר, בהשוואה לדברי אמת. מטעם זה, ידוע ידעו המאזינים, כי לדובר שלפניהם תמריץ משפטי ל'חוק מדבר

שקר, להיצמד לאמת. משמעות הדבר – הגברת האמון בפרסום. פועל יוצא מכך הוא, שלצד החשש מפני אפקט מצנן, אשר יביא להפחתת 'כמות' הביטויים בשוק הרעיונות, קיים אפקט מחמם, שבכווח ליצור, לפחות בהקשרים מסוימים, וקטור נגדי, ה'מושך' להגדלת 'כמות' הביטוי, כך שדוברים מסוימים יבחרו להתבטא, בעוד שאלמלא האפקט המחמם שמייצרים דיני לשון הרע, שמגביר את האמון שניתן בדבריהם ואת השפעתם הפוטנציאלית – הם היו בוחרים לשתוק" (רע"א 6557/20 ערוך 10 הנ"ל, בפסקה 56).

64. בענינו של ערוך 10 יישם השופט סולברג את הרעיון הזה בהתייחס למאפייני-תחולתה של ההגנה, שמקנה סעיף 15(2) לחוק איסור לשון-הרע לפרסומים בכלי-תקשורת ומוכרת בשמה הדוקטרינרי: "עיתונאות אחראית" (דנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר דיין-אורבך, פ"ד סז(1) 667, 721 ; 732 (2012)). אלא, שאיני רואה מניעה להחילו גם בהתייחס ליסודות אחרים שבחוק איסור לשון-הרע ובכלל זה כבר בסעיף הראשון לו. דבר זה הולך אחר התובנה כי מקצה-ראשו ועד לבהונותיו מיישם חוק איסור לשון-הרע את התכליות אשר ביסודו וכי ההכרעה, שלה קורא הסעיף הראשון לחוק, חייבת גם היא להשעין את עצמה על התכליות הללו.

אין פירושם של דברים הוא כי כל ביטוי שקרי יוגדר, בהכרח, "לשון-הרע" לפי הסעיף הראשון לחוק. ברם בפירושה של איזו מהחלופות שבסעיף וקולעות ביטוי ללשון-הרע עשוי להימצא משקל להיותו של הביטוי – דבר-שקר. במקרה שלפנינו, סבורני כי הדברים יפים בפרט לחלופת השלישית: פרסום העלול "לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו". ייחוסו, בין ברצינות ובין בהלצה, של עיסוק שקרי לאדם עשויה, בעיניו של האדם הסביר, לגרוע ממעמדו של עיסוקו האמתי ובכך להיות לשון-הרע. כך ארע, לשיטתי, בנדרון כאן. לא רק הטרידה הניבו פרסומיה של הנתבעת, אלא שיסוד-השקר המובהק שבהם תרם לשכלולה של הפגיעה בשמם הטוב. הרצון לקדם את שתי תכליותיו של החוק: תיקונה של פגיעה בשם הטוב ושיפורו של השיח באמצעות הפחתתם של ביטויים שקריים, מוליכני לקביעה כי הפרסומים הנדונים כאן קלעו לסעיף הראשון לחוק, היינו, יש בם משום לשון-הרע.

65. כאן מתחייבת הערה ובלעדיה איני רואה את הניתוח שערכתי – שלם. על אף שלשיטתם יתרמו דינים "חזקים" של לשון-הרע לגיבושו של התוצא המחמם ובעקבות כך לשיפור-איכותו של השיח, לא יכלו פורת והמל להתחייב לכך שהתוצאה תהא אך טובה. הם הכירו באפשרות כי

משטר קפדני של לשון-הרע יוליד עוד שתי תוצאות, שאינן חיוביות. ראשונה, שאותה כינו המחברים "אפקט ההחלפה" ("substitution effect"; Hemel & Porat, *Supra*, at p. 72), לא יניע מתבטאים להחליף ביטוי של שקר בהכרח בזה של אמת. הוא עלול לדרבנם להמיר דבר-שקר, שבו נאמרו דברים שליליים על אדם העשוי להגיב בתביעת-דיבה; בביטוי שקרי אחר, ש"מעלתו" היחידה היא שהוא מנוסח בחיוב, כלומר אינו קובע דבר שלילי על אחר ועל כן לא יגרור תביעה בלשון-הרע. כך, הדינים של לשון-הרע לא יתרמו דבר לאמתות-השיח וזה יוסיף להיות שיח של ביטויים שקריים.

התוצאה הרעה האחרת, שמפניה חששו המחברים, היא נחלתם של מי, שנפגעו מביטוי אשר הושמע על אודותם. לפי המחשבה השגורה, משטר "חזק" של לשון-הרע מסייע לנפגעים להיפרע ממוציאי-דיבתם ועוזר לתיקונה של הפגיעה בשמם. אלא, שלפי פורת והמל עלול משטר כזה להתברר חרב-פיפיות. הוא עלול דווקא להחמיר את הפגיעה באותם נפגעים בעקבות מה, שכינו המחברים: "אפקט-העצמה" ("intensification effect"; *Id.*, at p. 76). בטווח הקצר, אם השיח יתפשט, ככלל, אמין יותר, גם ביטויים שקריים, שטרם נגזר דינם לאחריות בנוזיקין, ייתפשו אמינים יותר. שנית, אם מסיבות כלשהן, שאינן קשורות למידת-מהימנותו של הביטוי שהושמע, לא ינקוט הנפגע הליך של תביעה בלשון-הרע (למשל כי אין הוא נגיש למשאב המשפטי או הכספי) או שהוא יתבע בלשון-הרע ויפסיד, תהא הפגיעה בו קשה יותר. זאת, משום שהביטוי השקרי, שהושמע על אודותיו, יקבל אז גושפנקה של ביטוי אמין.

66. השאלה היא אפוא כיצד ניתן להגביר את השפעתם החיובית של הדינים של לשון-הרע על איכותו של השיח ולצמצם קשיים, שעלולים להיווצר. המענה חורג, כמובן, מגדרותיו של פסק-דין זה, ברם דומני כי בהיבט הפרטני יכול להימצא מענה-מה. ראשית, פרסומיה של הנתבעת שלפני, מטיבם, לא היו כאלה, שהטלתה של אחריות בלשון-הרע תוביל להמרתם בפרסומי-שקר אחרים. טול מן הפרסומים את היסוד של לא-אמת שבם ונטלת מהם את כל חיותם. שנית, כאן עסקינן במי, שכבר הגישו תביעה בלשון-הרע ועוד יותר מכך, תביעתם מוכרת טובה בבית-המשפט. מענה לקושי הכללי אולי אין בכך, ברם דומני כי הטלתה של אחריות בלשון-הרע בנסיבות שכאלו, תועלתה לנפגעים תהא רבה מנזקם האפשרי.

1. "פרסום" של לשון-הרע

67. היסוד הנוסף בעוולה של לשון-הרע, זה שבסעיף השני לחוק ודורש את עשייתו של "פרסום", התקיים גם הוא בנדון כאן. אין הדבר מצריך הכברה של מלים. ציוצים ברשת החברתית

הם, ללא ספק, "פרסום" כמשמעו בחוק איסור לשון-הרע וכתכליתו של החוק הזה: מניעת-הבאתם ברבים של דברי-בוז או לעג על אחר.

ז. הגנות?

68. חוק איסור לשון-הרע קובע גם הוא, בפרק השלישי לו, שורה של הגנות ומכוחן לא תוטל אחריות בלשון-הרע אפילו כשיסודות-העוולה התקיימו. בסעיף 14 לחוק מנויה ההגנה היסודית של אמת-הפרסום. סעיף 15 מקנה הגנה למי, שפרסם בתום-לב את פרסומו באחת הנסיבות המפורטות שם ובפרט לשם קיומו של אינטרס אישי או ציבורי חשוב דיו. עוד קודם לשני הסעיפים הללו של הגנות קובע החוק, בסעיף 13 לו, דבר-מה חזק יותר מהגנה וניתן לכנותו "חסינות" (ת"א (שלום תל אביב-יפו) 52516-10-18 הרב הבלין נ' עו"ד זנה, החלטתי מיום 11.6.2019 (פורסמה במאגרים)). בחלופות, הקבועות בסעיף 13 לחוק, לא תוטל אחריות בלשון-הרע ללא קשר לכוונתו של המפרסם או לתכליתו האובייקטיבית של הפרסום. ההגנה על השם הטוב תינגף מפניהם של אינטרסים חשובים אשר מנויים בו ויסודם ברצון לאפשר הליך שלטוני, שיפוטי, חקירתי או ביקורתי ללא מגבלות, שאינן מן העניין.

69. לא מצאתי את עצמי נדרש לשוב ולנתח היבט זה לעומקו, שכן ביסודם יפים לכאן הדברים אשר נכתבו לעיל על הגנות בעוולה של פגיעה בפרטיות. גם בלשון-הרע לא מצאתי איזו הגנה מן הדין, שתוכל להתייצב לצדה של הנתבעת ולחלצה מאחריות בעוולה הזו. פרסומיה של הנתבעת לא נעשו בשום נסיבה, שבה מקנה הדין חסינות לפרסום. הם לא שיקפו, לא יכול להיות חולק על כך, דברי-אמת. שום "ענין ציבורי", כדרישות שבסעיפים 14 ו-15 לחוק וכהגדרתו המשפטית, לא קם בציונם של פרטי-עיסוק שקריים על אודותיהם של התובעים. הפרסומים לא היו בתום-לב, שכן הנתבעת ידעה היטב, שמרכיב זה בפרסומים אינו אמת (סעיף 16(ב)(1) לחוק). גם בנדון לא הוצג שום ענין אישי חשוב, אף לא אינטרס של הציבור, שהצדיקו להשמיע את הדברים הללו על התובעים. בפרט לא היו הפרסומים "הבעת דעה על התנהגות" התובעים ולו בהקשרה של מחאת הציבורית. באופן פרטני אוסיף כי גם האמור בסעיף 15(10) לחוק, היינו כי "הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן", לא התקיים. בלי צורך להכריע בטענתה של הנתבעת כי גם התובעים הוציאו את דיבתה, ברי כי פרסומיה לא היו תגובה לגיטימית ולו למעשה שכזה.

אין הנתבעת זכאית, אפוא, לחבוש לראשה איזו מקסדות-המגן, שמציע חוק איסור לשון-הרע בסעיפים 13-15 לו.

ח. הפגיעה בשם הטוב

70. הצגתם, בלעג, של התובעים מי, שעיסוקיהם אינם אלה הנכונים וצמצום-דמותם והמוניטין שלהם לענינים, שאין הם עוסקים בהם – כך גם דרבונם של אחרים לעשות כן – פגעו בשם הטוב של התובעים. גם בנדון, הנזק קשה הוא לפריטה, גם לכימות. הנתבעת לא הוכיחה, מן העבר האחר, כי שום נזק לא נגרם לתובעים בפרסומיה. שוב בת-שייכות היא הקביעה כי הנתבעת לא הוכיחה כי לתובעים נגישות טובה לתקשורת, משיש לנפגעים אחרים מפרסומים שהם לשון-הרע. נגישות שכזו הוכרה בפסיקה דבר, העשוי לגרוע מן הנזק שנגרם בזכות העובדה כי לנהנה ממנה קל יותר, בהשוואה לאדם מן השורה, להתמודד עם מידע פוגעני, שהופץ על אודותיו ולהעמיד בפומבי דברים על תיקונם (רע"א 3614/97 עו"ד אבי יצחק הנ"ל, בעמ' 81 (כבוד השופט תאודור אור)). יסוד כזה לא הוכח, כאמור, במקרה שלפני.

שכלולם של היסודות של נזק ושל קשר סיבתי בינו לבין פרסומיה של הנתבעת משלים, גם בנדון, את מציאתה של הנתבעת אחראית בעוולה בניזקין.

תום-לב בהגשת-התביעה?

71. ברם עוד טענה אחת הונחה לבחינתו של בית-משפט זה. חורגת היא מן הספרה של דיני-הנזיקין לבדם. מצויה היא במישור הכללי של הדינים של תום-לב, שאת חיותם הראשונית ינקו מהוראות שונות שמן הדין האזרחי (בפרט, סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 וגם סעיף 14 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969), אך זכו מאז למעמד של ענף משפטי עצמאי (ע"א 2792/03 יצהרי נ' טל אימפורט, בפסק-דינו של הנשיא (בדימוס) ברק (פורסם באתר הרשות השופטת 14.12.2006)). "תום-לב" גם הוא מושג-שסתום. בענינו מתייחס הוא לדרישה כי כל אדם, הטוען לזכות שמן המשפט האזרחי ובכלל זה מדיני-הנזיקין, יעשה כן בהגינות, בניזקין-כפיים וללא ניצולו לרעה של ההליך השיפוטי.

72. לפני גרסה הנתבעת כי טענתם של התובעים לפגיעה בפרטיות לא נטענה בתום-לב. שהרי, היו אלה לא אחרים מן התובעים אשר פרסמו פרטים אישיים של אחרים, על מנת שהציבור יטרידם בשיחות ובהודעות מן הסוג שעליו מלינים הם, היום הזה, לפניו של בית-המשפט. "התובעים", טענה ההגנה, "פרסמו את מספרי הטלפון של שרים וחברי כנסת, אנשים ו/או דמויות ציבוריות, תוך שהתובעים קוראים לציבור להגיע לבתייהם ולהפגין ולמרר את חייהם יום ולילה והכל כדי להלך עליהם אימים שימעלו בתפקידם" (המבוא לכתב-ההגנה). לא רק מספרי-טלפון, נטען, התובעים פרסמו גם את כתובותיהם הפרטיות של שרים ושל חברי-כנסת ואת מקומות הימצאם, בצירוף קריאה להפגין במקומות הללו ולמחות בהם. בתם פומבי למכתב-התראה, שנשלח אל

הנתבעת, פרסמו התובעים אפילו את כתובתה הפרטית של זו האחרונה. הנתבעת לא טענה כי היא ביקשה להשיב לתובעים באותה מטבע, אלא כי אין זה מתקבל על הדעת שבית-המשפט יעשה לקבילתם בשעה, שהם עצמם עשו את הרע הזה לאחרים.

73. כידוע, טיעון מסוג "Whataboutism" או, בלשון אחרת: "גם הוא עשה רע", לוקה בכשל לוגי ולגופו קשה לראותו תורם דבר-מה לעמדתו של הטוען. ברם במישור-הדינים של תום-לב עשוי להיוודע לו משקל, אם בעשייתו הרעה של תובע פלוני משתקפת התכחשותו לזכותו של אחר להלין על הדברים שעל אודותם הוא, התובע, קובל לפניו של בית-המשפט. על מנת להשיב לשאלה אם קושי כזה דבק בתובעים יש ללכך, תחילה, את העובדות באורח מדויק. אחר כך יש לשאול אם עובדות אלו מניחות יסוד לפגם כה חמור בהתנהלות, עד כי שומט הוא את הבסיס מתחת לתום-הלב בהגשתה של תביעה זו ומצדיק את סילוקה ולו בשל כך.

74. בחנתי, אחד לאחד, כל מרכיב בחומר-הראיות שהניחה לפני הנתבעת. כאן חשוב לדייק, שכן להבדיל מפרסומים ברשתות חברתיות, בבית-המשפט קם דבר ונופל לפי ראיות וניתוחן. מן הראיות נהיר, ראשית, כי תובע 2 לא פרסם דבר וחצי דבר, הקורא לפגיעה בפרטיותם של אחרים. כל ראייה אין לתמיכה בטענתה של הנתבעת כי מר שביל הוביל חברים מ"אחים לנשק" להטריד בביתו את "המנהיג החרדי הרב גרשון אדלשיין" (כך במקור, פסקה 61 לתצהיר-הנתבעת) וכי הוא הוסיף וקרא להתייצב ל"סוכת-מחאה" ליד ביתו של חבר-הכנסת יולי אדלשטיין. פרסומים, שבהם דווח כי כך אכן קרה או שקראו לעשות כן, לרבות ליד ביתה של השרה גמליאל (נספחים כ' עד כ"ג לתצהיר-הנתבעת), היו מאת "אחים לנשק". בעוד שבחלק מהפרסומים האלה הופיעו, פרטנית ובאורח מפורש, שמות של פעילים, נעדר מהם לחלוטין שמו של תובע 2. שום ראיה לא אפשרה לקשור תובע זה, ולו ברמז, לעשייתם של אותם פרסומים.

בנספח י"ח לתצהירה צירפה הנתבעת העתק של ציון, שנחזה – ולא נסתר – כי פרסם תובע 4, לבדו, ובו רשימה של כתובותיהם הפרטיות של 11 מראשי-השלטון: נשיא-המדינה, ראש-הממשלה, שרים וחברי-כנסת וגם אחד מראשיו של ערוץ 14 בטלוויזיה. הרשימה לוותה בקריאה "לאמץ משתתף פעולה" של דיקטטורה ולהתייצב ליד ביתו. ציון זה זכה, בעת שהוצג לבית-המשפט, לקרוב ל-23 אלף צפיות. בציון שני (שם, שם) קרא תובע 4 להתייצב ליד ביתו הפרטי של מי, שכנדמה גם הוא ממנהליו של ערוץ 14, תוך פרסום-כתובתו. בציון שלישי פרסם תובע 4 תצלום של השר ניר ברקת, עומד עם אחרים בבית-האוכל "ציון הקטן" ברחוב כנפי-נשרים בירושלים. "בואו לומר בתיאבון למחריב הכלכלה", כתב התובע, "נרדוף אתכם בכל מקום!" (שם, שם). ציון רביעי ייחד גורל דומה לשרה מאי גולן "בשמלה הירוקה, בלובי של

מלון כפר המכביה, לא תגידו ערב טוב אם אתם באיזור?" (שם, שם). בציוץ חמישי קרא תובע 4 לציבור לסור למען פרטי "ב[רחוב ה]מצודה 33 רמת גן" ובו איתר מאן דהוא את יושב-ראש הכנסת, חבר-הכנסת אמיר אוחנה.

באותו נספח לתצהירה של הנתבעת הופיע גם מה שנראה – ולא נסתר – ציוץ מאת תובעת 1 ובו מעניהם הפרטיים של השרים ישראל כץ וגילה גמליאל ושל חבר הכנסת חנוך מיליבצקי (כך במקור). ההפניה הייתה למפגש-הרחובות במקום-מגוריו של ח"כ מיליבצקי. מתחת לכל אחד מן השמות הללו צורף קישור לקבוצת-וואטסאפ ייעודית.

75. הנה כי כן, הנתבעת הצליחה להראות לבית-המשפט כי תובע 4, ובמידה פחותה גם תובעת 1, נתנו פומבי לכתובותיהם הפרטיות של נבחר-ציבור ושל שניים מראשי-המכוונים של השיח התקשורתי מבית ערוץ 14, וקראו להתייבש שם ולמחות. אלו הן העובדות. לא פחות אך גם לא יותר. ביסוס לא נמצא לטענה כי תובעת 1 הייתה אחראית, באיזו צורה שהיא, לקבוצת-וואטסאפ, ששמה "מעירים את [השר] ישראל כץ" ובתיאורה הופיעו מספרי-הטלפון הניידים של השר כץ, של מזכירתו ושל רעיתו. צילום-מסך של תיאור-הקבוצה הזו צורף בנספח י"ח, הנזכר, לתצהיר-הנתבעת אולם מאום, זולת משאלת-לבה של הנתבעת והצבתו ליד ציוץ "טוויטר" פרי-עטה של תובעת 1, לא קשר את התיאור הזה לתובעת. הנה כי כן, אין שום ראיה לכך, שמי מהתובעים נתן פומבי, כפי שעשתה הנתבעת, למספר-טלפון, מקל וחומר פרטי, של אדם כלשהו, מקל וחומר שאין הוא איש-ציבור או בעל-תפקיד בכלי-תקשורת.

76. אך מעבר למדיום, שני הבדלים עקרוניים הם בין פרסומי-הנתבעת לבין אלה של תובעים 1 ו-4. כתבתי כבר כי, לדעתי, אין התובעים "אנשי-ציבור". לא כן הם אותם נבחר-ציבור ואף לא אותם מנהלים של כלי-תקשורת, שכל עיסוקם באקטואליה ובסדר-היום הציבורי. שנית, וחשוב לא פחות, בפרסומיהם הללו של התובעים ניכרה זיקה מובהקת בין הקריאה למחות ליד מעניהם של אותם אנשים לבין עיסוקיהם הציבוריים. זיקה כזו, הרי כתבתי, נעדרה לחלוטין מן הפרסומים, שפרסמה הנתבעת על אודותיהם של התובעים. אין, אפוא, סימטריה ובכך די לצורך הכרעתי. איני קובע, אטעים, שום מסמרות שהם בשאלה אם פרסומיהם של התובעים עלו בקנה אחד עם הדין. אין זו התביעה אשר לפני. שלישית ייאמר כי, כפי שתיארתי כבר לעיל, למניעתה של פגיעה אפשרית בפרטיותם של אנשי-ציבור מיוחד המשפט הציבורי כלים משל עצמו. דרך כלל נכון יהא לתן בכורה לאלה על פני-הנחתה של מחלוקת להכרעתו של המשפט הפרטי.

77. תובעת 1, כמו תובע 3, הוסיפו ופרסמו ב"ציוצים" פרי-עטם את מכתב-ההתראה, ששלחו באי-כוחם הקודמים לנתבעת. בפתח-המכתב הופיעו שמה של הנתבעת וכתובת-המגורים שלה (נספח י"ז לתצהיר-הנתבעת). אלא, שכפי שעולה באורח מובהק מאותם ציוצים, שום קריאה או רימוז לקריאה לפקוד את הכתובת הזו או להטריד בה את הנתבעת לא באו בהם. המטרה, היחידה, בפרסום-המכתב הייתה לחשוף לציבור את החלטת-התובעים לנקוט הליכים משפטיים נגד הנתבעת. כתובתה של זו הייתה פרט-לוואי שולי בפרסומים הללו. היא לא נכתבה שם על מנת שייעשה בה שימוש כלשהו, בניגוד מובהק לפרסומיה של הנתבעת ובהם היא קראה, מפורשות, לקוראיה להשתמש במספרי-הטלפון שפרסמה. מספר-טלפון של הנתבעת, אין זה מיותר לציין, לא בא מעולם בציוציהם של התובעים.

78. תובע 3, מר דדמן אבוטבול, קרא, בציוצו את המכתב הזה: "דרך אגב, חפשו את רונית הביביסטית בטוויטר..." (שם, שם). על כך אומר שתיים: ראשית, דבר אינו מניח יסוד לקביעה כי תובע 3 ביקש לשדל מי מנמעניו של פרסומו להטריד את הנתבעת או לנאצה בחשבון-"X" שלה. שנית, כתיבתן של רשומות בחשבוננו הפומבי של אדם ברשת החברתית אינה שקולה, בשום פנים, למסירתו של מספר-הטלפון האישי שלו ואינו, בניגוד לרשת החברתית, פָּמָה להתבטאויות קולקטיביות.

ראיתי בחלחלה ציוצים, ששוגרו לחשבונה של הנתבעת ב"טוויטר" ותקפו אותה במלים קשות-מכל-קשות, באורח שהוא בעיני מתועב ומביש – ציוצים המעידים, ראש וראשונה, על כותביהם ועל דרך-הארץ שנפקדה מאלה (נספח י"ז לתצהיר-הנתבעת). אלא, שמאום לא קשר הודעות אלו למי מהתובעים. "אלה התוצאות של שקמה ברסלר וחבריה ששלחו אתכם להטריד אותי", כתבה הנתבעת לפונים אליה (שם, שם); אך בבית-המשפט היא לא הציגה מאום לתמיכה בהשערה זו אשר נותרה דברים בעלמא. אמת, אפילו קצה של ראייה אין לכך, שמי מהתובעים קרא לשגר הודעות-נאצה לנתבעת או עמד מאחוריהן באיזו דרך שהיא. "ראשי המחאה פרסמו את הפרטים שלי", הוסיפה הנתבעת וכתבה, כאילו קודם לציוציהם של התובעים הייתה הנתבעת דמות נחבאת אל הכלים ברשת החברתית, משתמשת אנונימית ולא מוכרת, שרק "חשיפתו" של חשבונה ברשת החברתית הוליד גולשים לנעוץ בה את חרב-עטם הירודה. הנתבעת הוסיפה והפנתה לתלונה, שהיא הגישה למשטרת-ישראל בעקבותיהן של ההודעות הללו (שם, שם). מה, שלא ראיתי בתלונתה, הוא התייחסות כלשהי למי מהתובעים.

79. אוכל לסכם נקודה זו: לא מצאתי כי פגם נפל בתום-לבו של איזה מן התובעים בעומדו על עילותיו נגד הנתבעת בהליך זה. פרסומים, שפרסם מי מהם, נבדלו מאלה של הנתבעת ביותר

ממובן אחד. מכל מקום, הם לא עשו את התנהלותם של התובעים נגועה, כדי אי-השלמה עם עצם-הגשתה של התביעה בידיהם ועם הטענות שהעלו.

הסעדים

80. משנמצא מקום להטיל על הנתבעת אחריות בנזיקין לפי העוולות הפרטניות של פגיעה בפרטיות ושל הוצאה של לשון-הרע, נסללת הדרך לבחינתם של הסעדים שהתבקשו. בזאת אחתום את פסק-דיני זה. תכליתם הראשית של סעדים אלה, כתכלית של דיני-הנזיקין בכלל, היא להעמיד את הניזוק במקום ובו הוא היה אלמלא מעשה-ההיזק ובמקרה דנן: להשיב את התובעים, ככל הניתן, למצבם ערב-פרסומיה של הנתבעת בענינם.

א. צווי-מניעה וצווי-עשה

81. תחילה: לבקשה לצווים. כפי שכתבתי בראשית-הדברים, כתב-התביעה (שנוסח בידיהם של באי-כוחם הקודמים של התובעים) עתר ללא פחות מארבעה כאלה: צו, המחייב את הנתבעת לפרסם הודעת-תיקון או הכחשה לפרסומיה; צו, המחייב את הנתבעת לפרסם התנצלות על הפגיעה בתובעים; צו להסרתם "של כל הפרסומים הכוזבים שפורסמו על ידי הנתבעת, לרבות כל תגובה מכפישה ופוגענית [לפרסומים הללו]" וצו המורה לנתבעת "לחדול מהכפשת התובעים, בכל פורום שהוא ולא לחזור על כך בעתיד" (פסקאות 76 ו-77 לכתב-התביעה).

טוב עשו באי-כוחם דהיום של התובעים, שוויתרו בסיכומיהם על סעדי-הציווי הללו. חוק הגנת-הפרטיות מסמיך את בית-המשפט, בסעיף 29(א) לו, לאסור על הפצתו הנוספת של המידע הפוגעני או על כל שימוש נוסף בו וכן "להורות לגביו כל הוראה אחרת". חוק איסור לשון-הרע מייחד לבית-המשפט, בסעיף 9(א) לו, סמכות לאסור על הפצתו של הפרסום הפוגעני וכן סמכות להורות על פרסומם של תיקון או של הכחשה לפרסום הזה. את הסמכויות הללו, בפרט בהתחשב בעומקה הניכר של הפעולה השיפוטית של ציווי ובהשפעתה על זכויות יסודיות של נתבעים, יש להבין כלשונן. אין לקרוא אליהן דברים, שאינם מנויים בן.

82. כך, בית-המשפט אינו מוסמך לחייב אדם להתנצל, ממש כשם שאין הוא מוסמך לצוות על בעל-דין לשמוח, להיעצב או לאהוב את התובע. הגם, שחלק מתכליתה הוא להעביר מסר לציבור-הקוראים, התנצלות היא, ראש וראשונה, ברייה מעולמות-הרגש והמחשבה. לאלה טרם הגיעה סמכותם של גורמי-השלטון. דומני כי על זאת יברכו הצדדים שניהם.

83. שנית, אדם יכול להיות אחראי אך ורק לפרסומים פוגעניים, שיצאו תחת ידו או במעורבותו. אפילו נמצא הוא אחראי בנוזיקין בגין פרסומיו, כל יסוד אין להחזיקו אחראי לפרסומיהם של אחרים. זאת, אפילו היו הללו – וברשתות החברתיות הדבר הוא שגור – תגובות לפרסומיו; חיוב, שיתוף או ציון מחדש של אלה. "איש בחטאו" יוכרו (בהשאלה מדברים כד (16) ולא אחרת.

84. שלישית, אפילו שהדין מסמיך את בית-המשפט לתן צו למניעתם של פרסומים עתידיים, זהו – בשל החשש מהגבלת-יתר של חופש-הביטוי – סעד מרחיק לכת (ע"א 214/89 אבנרי הנ"ל, בעמ' 851; שנהר, דיני לשון הרע לעיל, בעמ' 663). יש, ככל שהדבר ניתן בגדרו של איזון ראוי בין הערכים המתחרים, להעדיף הכרה בכך, שאם יסבור תובע כי נתבע שב ועוול בו – פתוחה לפניו הדרך לבית-המשפט בתביעה חדשה.

85. הנתבעת העידה לפני, ואין לי כל יסוד שלא לראות את עדותה – מהימנה, כי היא הסירה את שלושת הפרסומים, שאליהם מתייחסת תביעה זו, מן הרשת החברתית כבר ביום-העלאתם. בנסיבות הללו מתייטר השימוש בסמכותו של בית-המשפט להורות על כך בצו. ואילו פרסום של תיקון או הכחשה – מהו, בנסיבותיו של ענין זה, אם לא הפצה מחודשת של מספרי-הטלפון של התובעים, אפילו יצוין כי אל למתקשרים לצפות למכירתם של ביצים, שמן, חיתולים וקונצרטינות? סעד שכזה חותר, הרי, מתחת ליסודותיה של התביעה וטוב, כאמור, עשו התובעים שוויתרו עליו.

ב. התביעה לפיצוי כספי

86. אשר לסעד הכספי. שוב לא נמצא לבית-משפט זה מפלט מן העיסוק, הסיזיפי והמייגע, בבעיית-הכברתם של סכומים בתביעות בלשון-הרע. כלום סברו התובעים, באמת ובתמים, כי איזו ערכאה שהיא תחייב את הנתבעת לשלם להם למעלה מ-600 אלף שקלים בגין שלושה פיצוי-רשת, בתביעה שללא הוכחת-נזק? כלום נמצאה להם אחיזה, כלשהי, בפסיקתם של בתי-המשפט לאמת-מידה כזו של פיצוי? השאלות הללו הן רטוריות. התשובה להן היא שלילית. לא פחות קשה היא בעיני העובדה, ששוב נמצאו באי-כוח הסבורים, בניגוד להלכה הפסוקה, כי תביעתו של פיצוי ללא הוכחת-נזק היא ענין לפעולה אריתמטית של כפל, ואם נדרש אפילו לפעולת-חיבור. לא היא.

87. אוכל לתמצת את הדברים. ראשית, התעלמות מקנה-המידה שבפסיקה – ואין הכוונה לפסקי-דין יחידים אשר, בלשון-הרע, ניתן לתמוך באמצעותם כמעט כל תוצאה שהיא; כי אם

באמות-המידה, המתגבשות מתוך מבט רחב על פסיקתם של בתי-המשפט – לא תוכל לשרת את ענינם של תובעים. היא משמיעה, מניה וביה, כי נתבעים יידרשו להתגונן ביתר. זאת לא רק משום ההערכה, שתביעה גבוהה יותר תהא גם יקרה יותר בייצוג ואולי גם בניהול, אלא, בפרט, מתוך קביעת-המוצא של הדין כי, ככלל, יש להכיר בזיקה בין סכומה של תביעה לבין היקפו של שכר-הטרח עבור ייצוג בה. קביעה זו מעוגנת כיום בתקנה 153(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 ושואבת מכללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ), התש"ס-2000. פער בין סכומה הגבוה של תביעה לבין סכומה, הנמוך יותר, של זכייה בה, משמיע צידוק לשפות נתבע על שכר-הטרח המופרז שהוא הוציא. זאת, מודגש, אפילו אם התביעה נמצאה טובה לפי עילתה והתקבלה (אך נפסק בה סכום נמוך מן המבוקש). בית-המשפט העליון הטעים כלל זה פעם אחר פעם וראו, בפרט, את פסקי-הדין בע"א 164/54 היועץ המשפטי לממשלה נ' לבני, פ"ד ט 1107, 1117 (1955); ע"א 419/80 הולנדר ושות' בע"מ נ' הוד אווז בע"מ, פ"ד לו(4) 433, 436 (1982); ע"א 4494/97 סלאח נ' סלאח, בפסקה העשירית (פורסם באתר הרשות השופטת 4.1.2000); ע"א 8713/11 צאיג נ' ע. לחזון נכסים והשקעות בע"מ, בפסקה 139 (פורסם באתר הרשות השופטת 20.8.2018).

88. שנית, את הסכום שמוסמך בית-המשפט לקבוע, בתביעה ללא הוכחת-נזק לפי סעיף 29א לחוק הגנת-הפרטיות ולפי סעיף 7א לחוק איסור לשון-הרע, בחר המחוקק לקבוע כ"תקרה". אמת, זוהי "סנקציה של פיצוי מקסימלי" (ע"א 89/04 ד"ר נודלמן הנ"ל, בפסקה 45 לפסק-דינה של השופטת פרוקצ'יה). "סעיף 7א לחוק [איסור לשון-הרע] קובע סכום מירבי שניתן לפסוק לטובת הנפגע בלא הוכחת נזק" – דברי השופטת דורנר ברע"א 7943/01 נור נ' יערי (פורסם באתר הרשות השופטת 16.10.2001). סכום מרבי, כמשמעותו, יכול שייפסק אך באותם מקרים, המציגים "נסיבות מרביות", כלומר אלה שבהם מצדיקה תכליתם של דברי-החקיקה "התחשבות" מקסימאלית עם נתבעים. בלי לדרוש משום תובע בלשון-הרע להקל ראש בענינו, נהיר כי לא כל המקרים כולם מציגים נסיבות שכאלו.

89. שלישית, דברי-חקיקה (לרווחתם של חלק מן העוסקים במקצוע-המשפט), אינם נוסחאות אלגבריות. אין אפוא שום צידוק ליטול, באורח אוטומטי, את תקרתו של הסכום, הנקוב בהם, ולהכפילה במספרם של תובעים או במספרם של פרסומים של לשון-הרע (ת"א (מחוזי תל אביב) 14264-11-14 כנפו נ' גינזבורסקי (כבוד השופטת אביגיל כהן) (פורסם במאגרים 4.1.2018); ע"א (מחוזי תל אביב) 36859-11-18 בוזגלו נ' פשכצקי (השופטת כהן) (פורסם במאגרים 13.2.2019) וההפניות בשני פסקי-הדין הללו). מכפלה כזו מצדיקה עיגון בנסיבותיו של המקרה. היא לא תהא, תקפה, למשל, כשהעיקר אינו במספר הפרסומים אלא בתוכנם. "תביעה

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

המוגשת בסכום עגול ומכפלתי שכזה", כתבתי, "'חשודה' לכתחילה באי-התייחסות למאפייניו הפרטניים של המקרה הנדון" (ת"א (שלום תל אביב-יפו) 26644-11-18 עו"ד דר' אליגולא נ' זגי, בפסקה 21 לפסק-דיני (פורסם במאגרים 4.2.2021)).

90. רביעית, הכברה בסכומה של תביעה, גם אם אין זו עולה כדי "תביעת-השתקה" מאיימת לגרור הגבלת-יתר של מתבטאים. תביעה כזו גם נדונה, דרך כלל, שלא להסתיים בפשרה אפשרית בין בעלי-דין גם אם יש עקרונית מקום לכך, משום הסכום הגבוה שאינו מאפשר לאחד לפגוש את רעהו אלא בפסק-דין. ועוד קודם לכן, סכום גבוה יתר על המידה קולע, בהכרח, את התביעה אל מחוזותיו של סדר דין "רגיל", להבדיל מן החלופה המהירה יותר שבסדר-הדין, וגוזר את דינה להליך ארוך וממושך – דבר שספק אם משרת הוא את ענינם של תובעים.

91. מה כן? פסיקתן של ערכאות-דיון, המתייחסת ללשון-הרע "ציוץ" או ב"רשומה" ("פוסט") ברשת חברתית וחלקה נבחנה ואושרה בבתי-המשפט שלערוור, מאפשרת "לחלץ" הכרה באַמֶּת-מידה מוערכת לפיצוי. כך, כשמדובר בפרסום יחיד על אודותיו של תובע; בהיקף לא חריג של נמענים; בתוכן, שאינו חריף במיוחד; בפרסום לפרק-זמן, שאינו ממושך ובתוצאה, שעיקרה הוא פגיעה ברגשות, מקובל לפסוק פיצוי ממוצע שבין אלפים בודדים של שקלים לבין 10,000 ש"ח או מעט למעלה מכך. ראו, מן השנים האחרונות, את רע"א 3086/17 בוהדנה נ' מרקוס (פורסמה באתר הרשות השופטת 18.5.2017); ע"א 1286/18 גינזבורסקי נ' כנפו (פורסם באר"ש 24.6.2019); רע"א 6592/19 קליגמן נ' באסקטר הפטר (פורסמה באר"ש 18.11.2019); ת"א (מחוזי תל אביב) 33784-04-15 דג'ואן נ' יצחקי, בפסקה 12 לפסק-דינו של כבוד השופט מגן אלטוביה (פורסם במאגרים 27.8.2015); ע"א (מחוזי חיפה) 67940-05-20 פומרנץ נ' ברבי (פורסם במאגרים 6.8.2020); ע"א (מחוזי חיפה) 6911-03-21 ג'בילי נ' סח (כבוד השופט מאזן דאוד) (פורסם במאגרים 19.7.2021); ע"א (מחוזי תל אביב) 26513-11-23 ברק טמיר נ' ד"ר אלרעי פרייס (השופטת כהן) (פורסם במאגרים 23.7.2024); ע"א (מחוזי תל אביב) 58271-09-23 גרינצייג נ' ציפורי (השופט אטדגי) (פורסם במאגרים 19.8.2024); ת"א (שלום ירושלים) 21120-07-16 עיריית ירושלים נ' אברג'ל (כבוד השופטת ליאת בנמלך) (פורסם במאגרים 23.11.2020); ת"א (שלום תל אביב-יפו) 56125-12-20 עו"ד סורוקר נ' כהן, בפסקה 60 לפסק-דינו של כבוד השופט דז נבון (פורסם במאגרים 22.2.2023); ת"א (שלום תל אביב-יפו) 53246-06-20 ג'מצי נ' קופמן, בפסקה 35 לפסק-דינה של כבוד השופטת פנינה נויבירט (פורסם במאגרים 21.6.2023); ת"ק (תביעות קטנות תל אביב-יפו) 51792-08-23 אלוביץ נ' שאמה הכהן, בפסקה 25 לפסק-דינה של כבוד סגנית הנשיא כרמלה האפט (פורסם במאגרים

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

7.4.2024; ת"א (שלום חיפה) 44692-12-21 נחום נ' משיח, בפסקה 64 לפסק-דינה של כבוד השופטת סגלית מצא (פורסם במאגרים 15.5.2024).

בכל הנוגע לפגיעה בפרטיות ברשומה או בציון שכאלה – כאמור, בנסיבות "רגילות", שאין בן יסוד של חומרה יתרה וגם לא התעשרות על חשבוננו של הנפגע – נע הפיצוי הממוצע בין 15 אלף לבין 20 אלף שקלים (ת"א (שלום ראשון לציון) 3658-07-18 כהן נ' כהן (כבוד השופט רפי ארניה) (פורסם במאגרים 1.2.2022); ת"א (שלום פתח-תקוה) 24381-07-19 ניר נ' פאר (כבוד השופטת אשרית רוטקופף) (פורסם במאגרים 18.1.2023); ת"א (שלום טבריה) 59111-12-21 בן מויאל נ' א.אמור גרופ סחר בע"מ (כבוד השופטת ברכה לכמן) (פורסם במאגרים 9.5.2023); ת"א (שלום חיפה) 37941-02-20 אילביגלי נ' דולב (כבוד השופט זיו אריאלי) (פורסם במאגרים 26.11.2023); ת"ק (תביעות קטנות חיפה) 67264-08-23 פלונית נ' ויצמן (כבוד הרשם הבכיר מילאד תלחמי) (פורסם במאגרים 25.8.2024); ת"א (שלום נתניה) 12612-01-20 חפץ נ' נתניהו (כבוד השופט נעם רף) (פורסם במאגרים 5.2.2025); השוו לת"א (שלום תל אביב-יפו) 5560-04-22 פרתי נ' אלוניאל בע"מ, פסק-דינו של השופט גולדשטיין (פורסם במאגרים 24.4.2024).

92. במקרה אשר לפני עומדת לחובתה של הנתבעת העובדה, שהיא שָׁבָה ופרסמה, בשלוש פעולות רצופות, פרסומים אשר פגעו בפרטיות ובשם הטוב, ללמדך כי לא גחמת-רגע עמדה ביסוד-פעולותיה כי אם כוונת-מכוונת. הפגיעה בפרטיות הייתה חמורה במובן זה, שדובר במספרי-הטלפון האישיים של התובעים, שחשפו את אלה לקבלה הן של הודעות-מלל והן של שיחות. תוכנם של הפרסומים אינו מותיר מקום לספק כי הנתבעת התכוונה שהם יפגעו בתובעים וברי כי דבר זה היה על רקע עמדותיהם הפוליטיות, היותה של דעתם – שונה מזו שלה ועל רקע פעילות-המחאה שלהם. הפרסומים פנו למספר לא מבוטל של נמענים והיותם פרי-עטה של אישיות-רשת מוכרת עשתה אותם אמינים יותר על צרכניהם והעמיקה את הפגיעה. בהיבט של לשון-הרע ורידור הפרסומים את הגדרתם העצמית של התובעים והתעלמו, במתכוון, מן המרכיבים שבזכותם קנו להם חלק משמם הטוב. פרסומים אלה היו, במובהק, דברי-שקר. לא רק שהם לא תרמו דבר לשיח הציבורי, הם הסבו לו נזק. במקום ביטויים רציניים, המשקפים חילוקי-דעות אפילו נוקבים וקוראים לשיח ולוויכוח חיובי, חתרו הפרסומים הללו להלעיג על התובעים ולשקף את הצעתה של הנתבעת למרכיביו של שיח – פוגעני – בין האוחזים בעמדות השונות. הנתבעת מיאנה להתנצל על הפגיעה שגרמה ושום יסוד של הכאה על חטא לא נלווה לעמדתה לאורכו של הליך זה.

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

93. על כף-הזכות מונחת העובדה כי הנתבעת בעצמה הבינה את הקושי והסירה את הפרסומים אחרי זמן לא רב. איזשהו משקל, גם אם קל, יש לתן לעובדה כי מדובר, בכל זאת, בחלק מחופש-הביטוי של הנתבעת. על אף החומרה שבהצגתם של יריבים פוליטיים – אלה, שיש ללעוג להם ולבזותם, הפגיעה הקונקרטית בשמם הטוב של התובעים לא הייתה קשה, בפרט משום שנהיר כי חלק נכבד מן המגיבים לפרסומים לא היו אלה, שעל עמדתם מושתת המוניטין שבנו התובעים לעצמם לאורך-השנים. לבסוף, כפי שצינתי לעיל, סברתי כי יש לתן משמעות להכבדה בסכומה של התביעה והכבידה על ניהולו של ההליך.

94. בשקלול יחד של כלל המרכיבים, מצאתי מקום לחייב את הנתבעת, בשל הפגיעה בפרטיות של כל אחד מהתובעים, לפצותו בסך של 17 אלף שקלים; ובשל פגיעה בשמו הטוב – בסך של 8,000 שקלים נוספים.

התוצאה

95. התביעה מתקבלת לפי עילותיה. לענין-הסעדים מחייב בית-המשפט את הנתבעת לפצות כל אחד מהתובעים בסך של 25 אלף שקלים, בתוספת של הפרשי-הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 מיום-הגשתה של התביעה (1.8.2023) ועד היום, היינו, בסך של 27,690 ש"ח לכל תובע.

עוד תשלם הנתבעת, לכל אחד מהתובעים, סך של 1,850 ש"ח להוצאות-המשפט ומקיפות את סכומה הסביר של אגרה ואת הצורך להתייצב לשיבה אחת, ממושכת, בבית-המשפט. לבסוף, אני מחייב את הנתבעת לשלם לכל אחד מהתובעים סך, כולל מע"מ, של 5,900 ש"ח לשכר-טרחתה של עורכי-דין. בסכום אחרון זה נלקחו בחשבון, מחד גיסא, היקפה המוערך של העובדה המשפטית שנדרש היה להעמיד בייצוג ומאידך גיסא ההכבדה בסכומה של התביעה.

את כל הסכומים הללו תשלם הנתבעת בתוך 20 ימים מן היום, שבו קיבלה את פסק-הדין הזה. איחור באיזה מן התשלומים יוסיף לו דמי-פיגורים, לפי סעיף 5א לחוק פסיקת ריבית והצמדה, שכבר הוזכר.

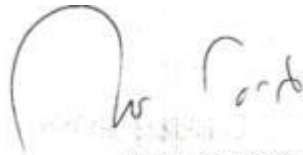
המזכירות תמציא פסק-דין זה לכל אחד מבעלי-הדין, באמצעותם של באי-הכוח הנכבדים.

ניתן היום, כ"ט באייר התשפ"ה, 27 במאי 2025, שלא במעמד-הצדדים.

בית-משפט השלום בתל אביב-יפו

27 במאי 2025

ת"א 2810-08-23 פרופ' ברסלר-שוורצמן ואח' נ' לוי
מאי 2025

גילא הימן, שופט